

تست و پاسخ ۱

کدام گزینه در مورد شعر فارسی در سده‌های پنجم و ششم درست است؟

- ۱) شعر پارسی هم‌چنان تحت تأثیر سبک دوره غزنوی و سلجوقی است و سخن شاعرانی چون ناصر خسرو قبادیانی یادآور سروده‌های سخنوران قرن چهارم است.
- ۲) تحوّل‌ی که سنایی و عطار در غزل ایجاد کردند، باعث شد که در قرن هفتم شاعران بزرگی در غزل ظهور کنند.
- ۳) در شمال غرب ایران، شاعران معروف آذربایجان (خاقانی و نظامی) سبک شعر فارسی را از دیگر نواحی ایران متمایز ساختند.
- ۴) در حوزه ادبی فارس و نواحی غربی (عراق عجم)، شاعران و نویسندگان مشهوری در اصفهان، همدان، ری و ... ظهور کردند.

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۱۰)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی ۳ مطلب ذکر شده در این گزینه درست است.

بررسی علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

- ۱) در سده‌های پنجم و ششم، شعر پارسی هم‌چنان تحت تأثیر سبک دوره سامانی و غزنوی است.
- ۲) تحوّل‌ی که سنایی و انوری در غزل ایجاد کردند، باعث شد که در قرن هفتم شاعران بزرگی در غزل ظهور کنند.
- ۴) در حوزه ادبی فارس و نواحی مرکزی (عراق عجم)، شاعران و نویسندگان مشهوری در اصفهان، همدان، ری و ... ظهور کردند.

تست و پاسخ ۲

تمام موارد زیر، به غیر از را می‌توان از عوامل مهم پیشرفت و گسترش زبان و ادبیات فارسی از قرن سوم تا میانه قرن پنجم به حساب آورد.

- ۱) گرایش شاهان در جلب عالمان و ادیبان به دربار
- ۲) پالایش زبان فارسی از لغات زبان عربی
- ۳) توسعه مدارس و مراکز تعلیم
- ۴) لشکرکشی‌ها و فتوحات غزنویان

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۱۰)

پاسخ: گزینه ۲

مشاوره به مواردی که در کتاب درسی با آیکن ■ یا با شماره مشخص شده یا برجسته شده‌اند، بیشتر دقت کنید. در اغلب موارد، طراحان محترم از این نکات در طرح سوالات بهره می‌برند.

پاسخ تشریحی ۲ یکی از عوامل مهم پیشرفت و گسترش زبان و ادبیات فارسی در این دوره، درآمیختن زبان فارسی با لغات زبان عربی

است؛ نه پالایش زبان فارسی از لغات زبان عربی!

سایر موارد درست ذکر شده‌اند.

تست و پاسخ ۳

از دیدگاه تاریخ ادبیات، کدام گزینه کاملاً درست نیست؟

- (۱) در نیمه دوم قرن ششم و اوایل قرن هفتم مقدمه ظهور سبک عراقی فراهم گردید.
- (۲) بسیاری از شاعران از جمله عطار و مولوی با پیروی از سنایی به تصوّف و عرفان روی آوردند.
- (۳) با خروج شعر از دربارها و ورود آن به خانقاه، دامنه موضوعات شعر گسترش یافت.
- (۴) نیمه قرن چهارم دوره بلوغ نثر پارسی است و در قرن پنجم و اوایل قرن ششم به پختگی و کمال می‌رسد.

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۱۰)

پاسخ: گزینه ۴

پاسخ تشریحی ۲ نثر پارسی در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم تازه ظهور کرده بود. در نیمه قرن پنجم با دوره بلوغ آن مواجه می‌شویم و در قرن ششم و اوایل قرن هفتم آن را در حال پختگی و کمال می‌یابیم. سایر موارد درست ذکر شده‌اند.

تست و پاسخ ۴

کدام گزینه، به ترتیب برای تکمیل متن زیر مناسب است؟

«مؤلف کتاب «کشف‌الاسرار و عدّه‌الابرار»، است. این کتاب نمونه‌ای از نثر به حساب می‌آید و تحت تأثیر

نوشته شده است.»

- (۱) ابوالفضل میبیدی - فتی - خواجه عبدالله انصاری
- (۲) خواجه عبدالله انصاری - موزون - ابوالفضل میبیدی
- (۳) خواجه عبدالله انصاری - ساده - ابوالفضل میبیدی
- (۴) ابوالفضل میبیدی - موزون - خواجه عبدالله انصاری

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۱۰)

پاسخ: گزینه ۴

مشاوره در سوالات تاریخ ادبیات گاهی دانستن یک یا چند نکته کلیدی شما را به سمت پاسخ می‌کشاند. کافی است مثلاً نکات کلیدی را درباره «کشف‌الاسرار» بدانید و با آن‌ها ردّ گزینه کنید؛ پس این سخن که حجم تاریخ ادبیات زیاد است و نمی‌شود آن‌ها را حفظ کرد اساساً سخن درستی نیست، چون نیازی به حفظ کردن نیست و اتفاقاً در بیشتر موارد (به‌ویژه در مطالب مشابه) حفظ کردن مطالب ما را به اشتباه و در دسر می‌اندازد.

پاسخ تشریحی مؤلف کتاب «کشف‌الاسرار...» ابوالفضل میبیدی است (ردّ ۲ و ۳). این کتاب نمونه‌ای از نثر موزون (ردّ ۱ و ۳) به حساب می‌آید و تحت تأثیر خواجه عبدالله انصاری (نادرستی ۲ و ۳) نوشته شده است.

راه‌حل تستی همان‌طور که در پاسخ این تست دیدید به شیوه ردّ گزینه زودتر می‌توان به پاسخ آن رسید. به‌جز مطالبی که در پاسخ تشریحی ذکر شد، دانستن این نکته که «ابوالفضل میبیدی» شاگرد «خواجه عبدالله» بود، ۲ و ۳ را رد می‌کند. گزینه‌های باقی‌مانده را هم با نثر موزون بودن کشف‌الاسرار می‌شود قضاوت کرد.

تست و پاسخ ۵

کدام گزینه از ویژگی‌های فکری نثر سده‌های پنجم و ششم نیست؟

- (۱) رواج مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی
(۲) رواج حش دینی
(۳) فراوانی ترکیبات نو
(۴) ورود اصطلاحات عرفانی

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۱۰)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی این مورد از ویژگی‌های زبانی نثر فارسی در سده‌های پنجم و ششم به شمار می‌آید، نه فکری. سایر موارد به ویژگی‌های فکری نثر این دوره اشاره دارند.

نکته جایی که به ویژگی «واژه، عبارت، جمله و ترکیبات» اشاره می‌شود، مقصود ویژگی زبانی اثر است. در عوض ویژگی فکری مربوط به «محتوای اثر، موضوع و مفهوم آن» است.

تست و پاسخ ۶

کدام گروه آثار، همگی از نمونه‌های نثر سده‌های پنجم و ششم هستند؟

- (۱) قابوس‌نامه، تاریخ بیهقی، چهارمقاله نظامی عروضی
(۲) قابوس‌نامه، تاریخ بیهقی، تاریخ بلعمی
(۳) تاریخ بلعمی، مقامات حمیدی، کلیله و دمنه
(۴) سیاست‌نامه، ترجمه تفسیر طبری، چهارمقاله نظامی عروضی

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۱۰)

پاسخ: گزینه ۱

پاسخ تشریحی «قابوس‌نامه، تاریخ بیهقی و چهارمقاله نظامی عروضی» از نمونه‌های نثر سده‌های پنجم و ششم‌اند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

«تاریخ بلعمی» از نمونه‌های نثر در دوره سامانی (قرن چهارم) است (رد ۲) و (۳). «ترجمه تفسیر طبری» نیز از نمونه‌های نثر دوره سامانی است (رد ۴).

تست و پاسخ ۷

متن زیر شامل کدام یک از ویژگی‌های نثر قرن‌های پنجم و ششم نیست؟

«آن کس که در سایه علما آرام گیرد تا به آفتاب کشف نزدیک افتد به مجرد معرفت آن شکوه و مهابت در ضمیر او پیدا آید که اوهام نهایت آن را در نتواند یافت و خواطر به کنه آن نتواند رسید. قوله تعالی: «إنما یخشی الله من عباده العلماء.» به حکم این مقدمات روشن می‌گردد که دین بی‌ملک ضایع است و ملک بی‌دین باطل.»

- (۱) کاربرد آیه قرآن در متن
(۲) استفاده از آرایه‌های ادبی چون سجع، تشبیه و ...
(۳) حذف فعل به قرینه
(۴) به‌کارگیری لغات زبان ترکی و مغولی

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۱۰)

پاسخ: گزینه ۴

مشاوره در چنین سؤالاتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را بخوانید و سپس برای هر یک دنبال مصداقی در متن بگردید و ردّ گزینه کنید. در صورتی که اول متن را بخوانید و بعد گزینه‌ها را، مجبورید دوباره متن را بخوانید و دنبال خواسته‌گزینه‌ها باشید؛ در این حالت، زمان بیشتری صرف پاسخ دادن به سؤال می‌شود.

پاسخ تشریحی در متن یادشده، لغات ترکی یا مغولی دیده نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) کاربرد آیه قرآن در متن: قوله تعالی «اتما یخشی الله ...»

۲) استفاده از آرایه‌های تشبیه: آفتاب کشف (اضافه تشبیهی) و سجع: دین بی‌ملک ضایع است و ملک بی‌دین باطل (سجع متوازن میان «ضایع» و «باطل»)

۳) حذف فعل به قرینه: دین بی‌ملک ضایع است و ملک بی‌دین باطل [است] (حذف فعل به قرینه لفظی).

تست و پاسخ

در متن زیر چند نادرستی وجود دارد؟

با تغییر دادن چند کلمه، متن زیر به متنی درست از منظر تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی تبدیل می‌شود؟

«در سده‌های پنجم و ششم، از دید سبک نثر پارسی به شیوه دیگری از نثر می‌رسیم که می‌توان آن را نثر موزون نامید. ویژگی اصلی نثر موزون به‌کارگیری موازنه است که در نثر مانند قافیه در شعر است؛ بنابراین نثر موزون یا آهنگین با بهره‌گیری از جمله‌های کوتاه، خود را به شعر نزدیک می‌کند. سعدی این شیوه نثر را به کمال رساند؛ آن‌چنان که می‌توان آثار وی را سرآمد همه نثرهای موزون فارسی شمرد.»

۲) دو

۱) یک

۴) چهار

۳) سه

(علوم و فنون ادبی ده‌م - درس ۱۰)

پاسخ: گزینه ۲

درس‌نامه

نثر «موزون» شیوه‌ای از نثر پارسی است که در آن جمله‌ها کوتاه و آهنگین‌اند (موزون) و در پایان عبارت‌ها و جمله‌های آن سجع به کار رفته است؛ برای همین به نثر موزون، نثر «مسجع» نیز می‌گویند. به عنوان نمونه‌هایی از نثر موزون، آثار خواجه عبدالله انصاری و تفسیر «کشف‌الاسرار و غده‌الابرار» ابوالفضل میبدی را می‌توان نام برد.

پاسخ تشریحی در متن یادشده دو مورد نادرستی وجود دارد: ۱) ویژگی اصلی نثر موزون به‌کارگیری سجع است. ۲) خواجه عبدالله انصاری

این شیوه نثر را به کمال رساند.

تست و پاسخ ۱

ترتیب ابیات زیر با توجه به داشتن آرایه‌های «تشبیه، استعاره، تلمیح، تضمین و سجع» کدام است؟

الف) گفتم «به روزگاران مه‌ری نشسته» گفتم «بیرون نمی‌توان کرد حتی به روزگاران»
ب) او می‌رود دامن‌کشان من زهر تنهایی چشان
ج) در این بهار دلنشین که گشته خاک عنبرین
د) این صوت ناله است یا صور رستخیز
ه) گفت به مجنون صمنی در دمشق
ز من روده عقل و دین، نگاری از نگارها
این شور محشر است یا جوش ماتم است
کای شده مستغرق دریای عشق

۱) ه - ج - د - ب - الف ۲) ب - ه - د - الف - ج ۳) ب - ه - ج - الف - ب ۴) ه - ج - الف - د - ب

پاسخ: گزینه ۲

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۶ / علوم و فنون ادبی یازدهم - درس‌های ۳ و ۹ / علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۳)

پاسخ تشریحی اگر ردّ گزینه را با تضمین آغاز کنیم، در ابیات «د» و «ب» تضمین دیده نمی‌شود؛ بنابراین ۱ و ۴ حذف می‌شوند؛ اما در بیت «الف» قسمت‌های داخل گیومه از سعدی تضمین شده است. با «تلمیح» نیز ۳ حذف می‌شود؛ چراکه در بیت «ج» این آرایه دیده نمی‌شود. بررسی آرایه‌های ابیات طبق ۲:

در بیت «ب» «زهر تنهایی» اضافه تشبیهی است و در بیت «ه» «صنم» استعاره مصرّحه از یار. در بیت «د» نیز به «صور رستخیز» اشاره شده و به نواختن صور اسرافیل در قیامت تلمیح دارد.
در بیت «ج» میان واژه‌های «دلنشین»، «عنبرین» و «دین» سجع برقرار است.

راه‌حل تستی این گونه از تست‌های آرایه را حتماً به روش ردّ گزینه حل کنید. با آرایه‌ای که به آن تسلط بیشتری دارید یا نسبت به سایر آرایه‌ها برجسته‌تر است، آغاز کنید و به ترتیب به پیشنهاد گزینه‌ها دقت کنید و ردّ گزینه نمایید تا به پاسخ برسید.

تست و پاسخ ۱۰

در کدام ابیات به ترتیب آرایه‌های «مجاز، تشبیه، تلمیح، تکرار و استعاره» دیده می‌شود؟

- الف) کوس بدنامی ما بر سر بازار زدند
 ب) هر که با صورت خوب تو نیامد در کار
 ج) خواجه‌انفاس تو این نکمت مشکین زچه یافت
 د) هیچ خسرو نشنیدیم که همچون فرهاد
 ه) از سر دار میندیش که در لشکر عشق
- ۱) الف - د - ه - ج - ب
 ۲) الف - ج - ه - ب - د
 ۳) ه - ب - د - ج - الف
 ۴) الف - ه - د - ج - ب

پاسخ: گزینه ۲ (علوم و فنون ادبی دهم - درس ۳ / علوم و فنون ادبی یازدهم - درس‌های ۳، ۴ و ۹ / علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۳)

پاسخ تشریحی با بررسی «استعاره» ۱، ۲ و ۴ رد می‌شوند؛ زیرا در ابیات «الف» و «ب» استعاره دیده نمی‌شود. (در بیت «ب» منظور از «صورت دیوار» نقش و نگاری است که بر روی دیوار می‌کشند یا گچ‌بری می‌کنند؛ پس آن را با «رخسار دیوار» اشتباه نگیرید و استعاره مکنیه محسوب نکنید.)

بررسی آرایه‌های ابیات مطابق با ۲:

در بیت «الف»، «سر» در مصراع دوم مجاز از قصد و اندیشه است و در بیت «ج» شاعر «انفاس» خود را به طور پنهانی (مضمّر) به «غالبه» تشبیه کرده و حتی بر آن برتری داده است (تشبیه تفضیل). در بیت «ه» به داستان حسین بن منصور حلاج اشاره شده و تلمیح دارد. در بیت «ب» واژه «صورت» تکرار شده است و در بیت «د»، «پسته» استعاره مصرّحه از دهان و «شکر» استعاره از خنده یا سخن معشوق است.

راه حل تستی همان‌طور که دیدید به روش ردّ گزینه به راحتی می‌توان این‌گونه از تست‌های آرایه را پاسخ داد.

تست و پاسخ ۱۱

اگر $a_n = \frac{\sqrt{n^2 + 6n}}{n^2 + 21n}$ باشد، جمله نوزدهم این دنباله کدام است؟

- ۱) $\frac{1}{8}$ ۲) $\frac{1}{10}$ ۳) $\frac{1}{16}$ ۴) $\frac{1}{20}$

(ریاضی و آمار ۳ - فصل ۲ - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۱

خودت حل کنی بهتره زیر رادیکال از n^2 و در مخرج از n فاکتور بگیرد. بعد از ساده‌کردن، $n = 19$ را جای‌گذاری کنید.

پاسخ تشریحی گام اول: زیر رادیکال از n^2 و در مخرج از n فاکتور می‌گیریم:

$$a_n = \frac{\sqrt{n^2(n+6)}}{n(n+21)}$$

$$a_n = \frac{\cancel{n} \sqrt{n+6}}{\cancel{n}(n+21)} = \frac{\sqrt{n+6}}{n+21}$$

$$a_{19} = \frac{\sqrt{19+6}}{19+21} = \frac{\sqrt{25}}{40} = \frac{5}{40} = \frac{1}{8}$$

گام دوم: n^2 از زیر رادیکال بیرون می‌آید و می‌شود n .

گام سوم: حالا جای n ها، ۱۹ می‌گذاریم:

تست و پاسخ ۱۲

اگر $a_{n+2} = n^2 + n$ باشد، جمله چندم این دنباله برابر با ۹۰ است؟

(۴) دوازدهم

(۳) یازدهم

(۲) دهم

(۱) نهم

(ریاضی و آمار ۳ - فصل ۲ - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۳

خودت حل کنی بهتره $n^2 + n$ را برابر ۹۰ قرار دهید تا n به دست آید. بعد جواب $n + 2$ می شود.

$$n^2 + n = 90 \Rightarrow n^2 + n - 90 = 0$$

پاسخ تشریحی گام اول: ضابطه دنباله یعنی $n^2 + n$ را برابر با ۹۰ قرار می دهیم:

$$(n+10)(n-9) = 0 \Rightarrow \begin{cases} n = -10 \times \\ n = 9 \checkmark \end{cases}$$

گام دوم: به کمک اتحاد جمله مشترک، عبارت سمت چپ تساوی را تجزیه می کنیم:

n های طبیعی قابل قبول اند؛ پس $n = 9$ شد.

$$a_{9+2} = 11 + 9 \Rightarrow a_{11} = 90$$

گام سوم: در تساوی $a_{n+2} = n^2 + n$ ، جای n ، ۹ قرار می دهیم:

پس جمله ۱۱ام برابر با ۹۰ است.

تست و پاسخ ۱۳

در دنباله با رابطه بازگشتی $a_{n+1} = 2a_n + (-1)^n n^2$ ، اگر $a_1 = 10$ باشد، جمله پنجم چه قدر است؟

(۴) ۱۸۶

(۳) ۱۷۶

(۲) ۱۶۶

(۱) ۱۵۶

(ریاضی و آمار ۳ - فصل ۲ - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۲

مشاوره دنباله بازگشتی جز پایه ثابت های کنکور نظام جدید است.

خودت حل کنی بهتره جای n به ترتیب اعداد ۱، ۲، ۳ و ۴ قرار دهید.

پاسخ تشریحی گام اول: در رابطه بازگشتی $a_{n+1} = 2a_n + (-1)^n n^2$ ، جای n ، ۱ قرار می دهیم:

$$a_2 = 2a_1 + \underbrace{(-1)^1}_{-1} \underbrace{(1)^2}_1 = 20 + (-1) = 19$$

گام دوم: جای n ، ۲ قرار می دهیم:

$$a_3 = 2a_2 + \underbrace{(-1)^2}_1 \underbrace{(2)^2}_4 = 38 + 4 = 42$$

گام سوم: جای n ، ۳ قرار می دهیم:

$$a_4 = 2a_3 + \underbrace{(-1)^3}_{-1} \underbrace{(3)^2}_9 = 84 + (-9) = 75$$

گام چهارم: جای n ، ۴ قرار می دهیم:

$$a_5 = 2a_4 + \underbrace{(-1)^4}_1 \underbrace{(4)^2}_{16} = 150 + 16 = 166$$

۱۴ تست و پاسخ

در رابطه بازگشتی $a_{n+1} = 6 - a_n$ ، مجموع جملات یازدهم تا شانزدهم کدام است؟

- ۹ (۱) ۱۲ (۲) ۱۶ (۳) ۱۸ (۴)

(ریاضی و آمار ۳ - فصل ۲ - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۴

پاسخ تشریحی گام اول: رابطه $a_{n+1} = 6 - a_n$ را به صورت $a_{n+1} + a_n = 6$ می‌نویسیم.

گام دوم: دو جمله a_n و a_{n+1} همیشه دو جمله متوالی محسوب می‌شوند؛ پس در این دنباله، مجموع دو جمله متوالی برابر ۶ است. مثلاً

$$a_5 + a_6 = 6 \quad \text{یا} \quad a_{10} + a_{11} = 6 \quad \text{یا} \quad \dots$$

(دو جمله متوالی) (دو جمله متوالی) (دو جمله متوالی)

$$\underbrace{a_{11} + a_{12}}_6 + \underbrace{a_{13} + a_{14}}_6 + \underbrace{a_{15} + a_{16}}_6 = 18$$

گام سوم: مجموع جملات ۱۱ تا ۱۶ ام را می‌نویسیم:

۱۵ تست و پاسخ

اگر $a_n = \frac{(-1)^{2n} n^2 + 3n}{3+n}$ باشد، مجموع ۶ جمله اول این دنباله کدام است؟

- ۲۱ (۴) ۲۲ (۳) ۲۳ (۲) ۲۴ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

خودت حل کنی بهتره $2n$ عددی زوج است؛ پس همان اول تکلیف $(-1)^{2n}$ مشخص می‌شود. حالا در صورت کسر از n فاکتور بگیرد

و ضابطه دنباله را ساده کنید.

پاسخ تشریحی

گام اول: چون $2n$ عددی زوج است؛ پس $(-1)^{2n}$ برابر با $+1$ می‌شود:

$$a_n = \frac{(-1)^{2n} n^2 + 3n}{3+n} = \frac{n^2 + 3n}{3+n}$$

$$a_n = \frac{n(n+3)}{3+n}$$

$$a_n = \frac{\cancel{n} (n+3)}{\cancel{3+n}} = n$$

$$a_n = n$$

گام دوم: در صورت از n فاکتور می‌گیریم:

در صورت و مخرج، $n+3$ ها را ساده می‌کنیم:

گام سوم: ضابطه ترسناک دنباله به ضابطه جمع و جوری تبدیل شد:

۶ جمله اول آن ۱، ۲، ۳، ۴، ۵ و ۶ هستند که مجموعشان ۲۱ می‌شود.

تست و پاسخ ۱۶

اگر $a_{n+1} = \frac{n}{\frac{1}{a_n} - 1}$ و $a_1 = -18$ ، مقدار a_7 کدام است؟

$\frac{1}{43}$ (۴)

$\frac{1}{36}$ (۳)

$\frac{1}{34}$ (۲)

$\frac{1}{30}$ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

خودت حل کنی بهتره: جای n به ترتیب اعداد ۹، ۸ و ۷ قرار می‌دهیم.

پاسخ تشریحی

گام اول: در رابطه بازگشتی جای n قرار می‌دهیم:

$$a_{n+1} = \frac{n}{\frac{1}{a_n} - 1} \xrightarrow{n=9} a_{10} = \frac{9}{\frac{1}{a_9} - 1} \Rightarrow \frac{-2}{18} = \frac{9}{\frac{1}{a_9} - 1} \xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} -2\left(\frac{1}{a_9} - 1\right) = 1$$

$$\Rightarrow \frac{-2}{a_9} + 2 = 1 \Rightarrow \frac{-2}{a_9} = -1 \Rightarrow -a_9 = -2 \Rightarrow a_9 = 2$$

گام دوم: در رابطه بازگشتی جای n قرار می‌دهیم:

$$a_{n+1} = \frac{n}{\frac{1}{a_n} - 1} \xrightarrow{n=8} a_9 = \frac{8}{\frac{1}{a_8} - 1} \Rightarrow \frac{1}{2} = \frac{8}{\frac{1}{a_8} - 1} \xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} \frac{1}{a_8} - 1 = 4 \Rightarrow \frac{1}{a_8} = 5 \xrightarrow{\text{معکوس}} a_8 = \frac{1}{5}$$

گام سوم: در رابطه بازگشتی جای n قرار می‌دهیم:

$$a_{n+1} = \frac{n}{\frac{1}{a_n} - 1} \xrightarrow{n=7} a_8 = \frac{7}{\frac{1}{a_7} - 1} \Rightarrow \frac{1}{5} = \frac{7}{\frac{1}{a_7} - 1} \xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} \frac{1}{a_7} - 1 = 35 \Rightarrow \frac{1}{a_7} = 36 \xrightarrow{\text{معکوس}} a_7 = \frac{1}{36}$$

تست و پاسخ ۱۷

در دنباله فیبوناچی با جمله عمومی F_n ، حاصل $\left[\frac{F_7}{F_1}\right] + \left[\frac{F_7}{F_2}\right] + \left[\frac{F_7}{F_3}\right] + \dots + \left[\frac{F_{51}}{F_{50}}\right]$ کدام است؟ ([] . علامت جزء صحیح است.)

۵۱ (۲)

۵۰ (۱)

۵۳ (۴)

۵۲ (۳)

پاسخ: گزینه ۲

خودت حل کنی بهتره: جملات فیبوناچی را بنویسید. نسبت جملات پشت سر هم آن را حساب کنید (مثلاً ۵ تا اول). بعد به الگویش می‌رسید.

درس نامه

دنباله فیبوناچی: جملات اول و دوم دنباله فیبوناچی هر دو برابر با ۱ هستند. از جمله سوم به بعد، هر جمله از جمع دو جمله قبلی اش به دست می آید:

$$F_{n+2} = F_{n+1} + F_n$$

۱, ۱, ۲, ۳, ۵, ۸, ۱۳, ۲۱, ۳۴, ۵۵, ۸۹, ۱۴۴, ۲۳۳, ...

جملات دنباله فیبوناچی را ببینید:

اینوکلید بذارید. مثلاً این از جمع ۳ و ۵ به دست آمده.

برای کم تر اشتباه کردن یادتان باشد که جمله ۱۲ام دنباله فیبوناچی برابر با $144 = 12^2$ است.

پاسخ تشریحی

گام اول: حاصل چند تا از براکتها را حساب می کنیم:

$$\left[\frac{F_1}{F_1}\right] = \left[\frac{1}{1}\right] = [1] = 1$$

$$\left[\frac{F_2}{F_1}\right] = \left[\frac{1}{1}\right] = [1] = 1$$

$$\left[\frac{F_3}{F_2}\right] = \left[\frac{2}{1}\right] = [2] = 2$$

$$\left[\frac{F_4}{F_3}\right] = \left[\frac{3}{2}\right] = [1/5] = 1$$

$$\left[\frac{F_5}{F_4}\right] = \left[\frac{5}{3}\right] = [1/66] = 1$$

$$\left[\frac{F_6}{F_5}\right] = \left[\frac{8}{5}\right] = [1/6] = 1$$

از این جا به بعد، نسبت هر دو جمله متوالی، یک و خرده ای می شود که جزء صحیحش ۱ است.

گام دوم: تمام جزء صحیحها به جز دومی، حاصلشان ۱ می شود؛ پس:

$$\underbrace{\left[\frac{F_1}{F_1}\right]}_1 + \underbrace{\left[\frac{F_2}{F_1}\right]}_1 + \underbrace{\left[\frac{F_3}{F_2}\right]}_2 + \underbrace{\dots + \left[\frac{F_{48}}{F_{47}}\right]}_{48} = 1 + 2 + 1 + \dots + 1 = 1 + 2 + 48 = 51$$

همشون ۱ می شن
همشون ۱ می شن

تست و پاسخ ۱۸

در دنباله a_n ، اگر $a_1 = 1$ و $a_2 = 3$ و به ازای $n \geq 2$ بدانیم $a_{n+\frac{n}{2}} = 3a_{n+\frac{n}{2}} + na_{n+\frac{n}{2}}$ ، جمله ششم چند برابر جمله پنجم است؟

۸ (۴)

۷ (۳)

۶ (۲)

۵ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

مشاوره کنکور ۱۴۰۲ مدل جدیدی از سوالات دنباله بازگشتی را رو کرد! در شماره جملات هم، عبارات براکتی می بینیم. برای حل این

سوالات دقت و حوصله بسیار مهم است.

پاسخ تشریحی

نیازی به محاسبه جملات a_4 و a_6 نیست. با جای گذاری $n = 4$ در رابطه بازگشتی به خواسته سؤال می رسیم:

$$a_{n+\frac{n}{2}} = 3a_{n+\frac{n}{2}} + na_{n+\frac{n}{2}} \xrightarrow{n=4} a_{4+\frac{4}{2}} = 3a_{4+\frac{4}{2}} + 4a_{4+\frac{4}{2}}$$

$$\Rightarrow a_6 = 3a_4 + 4a_4 \Rightarrow a_6 = 7a_4$$

پس جمله ششم، ۷ برابر جمله پنجم است.

۱۹ گزینه ۱ بررسی سایر گزینه‌ها: دوران متجدد و پسامدرن مربوط به قرن بیستم است؛ بنابراین گزینه‌های «۲» و «۴» رد می‌شوند. / کاستی‌های معنوی، متفکران قرن بیستم را به بازاندیشی در عقاید و ارزش‌های فرهنگی فرامی‌خواند نه کاستی‌های معنوی و جسمانی؛ پس گزینه «۳» نیز رد می‌شود. (صفحه ۹۳)

۲۰ گزینه ۲ گزینه‌ای که بخش اول آن درست و بخش دوم آن نادرست است، گزینه «۲» است (این هویت فرهنگی است که فرصت شکل‌گیری هویت‌های اجتماعی را پدید می‌آورد).

بررسی سایر گزینه‌ها: بخش اول گزینه «۱» نادرست و بخش دوم آن درست است. بخش اول گزینه «۳» نادرست و بخش دوم آن درست است. بخش اول و دوم گزینه «۴» درست است. (صفحه ۹۰)

۲۱ گزینه ۴ بخش اول گزینه «۴» نادرست است: هویت فرهنگی جامعه پدیده‌ای گسترده‌تر از هویت اجتماعی افراد آن جامعه است، اما بخش دوم آن درست است. (صفحه ۹۰)

۲۲ گزینه ۴. بررسی سایر گزینه‌ها: بخش اول: «فرهنگ‌هایی که دچار مرگ طبیعی می‌شوند.»: به نیازهای زیستی (جسمانی) و معنوی (فطری) پاسخ نمی‌دهند؛ پس گزینه‌های «۲» و «۳» نادرست هستند (گزینه «۳» نادرست؛ زیرا نیاز فطری را نگفته است). / «فرهنگ‌هایی که نشاط زندگی را از دست می‌دهند»: ۱. فرهنگی که متناسب با نیازهای معنوی (روحی) افراد عمل نکند. ۲. به پرسش‌های وجودی آدمیان درباره معنای زندگی و مرگ پاسخ ندهد. ۳. با شکاکیت و پوچ‌گرایی مواجه شود. با توجه به این مطالب، به جز گزینه «۳» بخش دوم در همه گزینه‌ها درست است. (صفحه ۹۳)

۲۳ گزینه ۱. پروسه دگرگونی فرهنگ به ترتیب با از دست رفتن ثبات و استقرار مبادی هویت‌ساز فرهنگ رخ می‌دهد، سپس به تزلزل فرهنگی منجر می‌شود. جامعه‌ای که دچار تزلزل فرهنگی شده است در حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های اجتماعی ناتوان می‌شود، به بحران هویت گرفتار شده و با فراتر رفتن تغییرات اجتماعی از محدوده تغییرات درون یک فرهنگ، دچار دگرگونی فرهنگی

۲۴ گزینه ۴. این سؤال را همانند سؤال بالا پاسخ دهید.

۲۵ گزینه ۴. بررسی سایر گزینه‌ها: می‌دانید که تعاملات اسلام با فرهنگ‌های دیگر در سطح هنجارها و رفتارها رخ داده است؛ بنابراین گزینه‌های «۲» و «۳» را می‌توان به راحتی رد کرد. از آنجایی که فرهنگ‌های یونان و روم، فرهنگ‌های اساطیری بودند، ارزش‌ها و هنجارهای توحیدی نداشتند؛ بنابراین گزینه «۱» نیز رد می‌شود. (صفحه ۹۷)

۲۶ گزینه ۳. به حالتی که عناصر فرهنگی بدون گزینش و به صورت تقلیدی توسط اعضای جهان اجتماعی پذیرفته می‌شوند، خودباختگی فرهنگی گفته می‌شود.

۲۷ **گزینه ۱** «قسمت اول»: یک فرهنگ زمانی به فرهنگ دیگر ملحق می‌شود که بر عقاید و ارزش‌های خود پافشاری نکند (یعنی پذیرش ارزش‌ها و عقاید فرهنگ دیگر). / «قسمت دوم»: اگر دادوستد فرهنگی به لایه‌های عمیق آن سرایت کند، دچار تحولات هویتی می‌شود (رد گزینه‌های «۲» و «۳»). / «قسمت سوم»: جهان غرب طی جنگ‌های صلیبی پس از رویارویی با فرهنگ اسلامی و پذیرش برخی از لایه‌های آن، بدون اینکه به جهان اسلام بپیوندد تحولات هویتی پیدا کرد.

(صفحات ۹۷ و ۹۸)

۲۸ **گزینه ۳** «قسمت اول»: اگر جهان اجتماعی در تعامل با جهان‌های دیگر بر عقاید و ارزش‌های خود پافشاری نکند، دادوستد فرهنگی به لایه‌های عمیق آن سرایت می‌کند و در صورتی که به مرور زمان به عقاید و آرمان‌های خود پشت کند، دچار تحولات هویتی می‌شود. / «قسمت دوم»: جهان اجتماعی که در مسیر تحولات هویتی، ارزش‌ها و عقاید جهان اجتماعی دیگری را قبول کند، به آن ملحق می‌شود. / «قسمت سوم»: اگر با حفظ عقاید و ارزش‌های خود با فرهنگ‌های دیگر تعامل داشته باشد، زمینه گسترش و پیشرفت خود را فراهم می‌آورد.

(صفحات ۹۷ و ۹۸)

۲۹ **گزینه ۳** «قسمت اول»: در جهان متجدد، عناصر معنوی و مقدس طرد می‌شوند و جهان از هیچ‌گونه قداستی برخوردار نیست. جهان صرفاً از مواد و موجودات خامی ساخته شده است که همه در اختیار و کنترل بشرند (درس ۶). / «قسمت دوم»: جهان اجتماعی خودباخته به روش تقلیدی عمل می‌کند و ارتباطش را با تاریخ و فرهنگ خود از دست می‌دهد (درس ۱۲). / «قسمت سوم»: در فرهنگ اساطیری یونان و روم باستان، با غفلت از نگاه توحیدی به عالم، خداوندگان متکثر پرستیده می‌شدند (درس ۶ جامعه ۱۱).

(ترکیبی از صفحات ۴۸ و ۹۸ پایه دهم و صفحه ۵۰ پایه یازدهم)

۳۰ **گزینه ۳** هر جهان اجتماعی با نوعی خاص از هویت اخلاقی و روانی افراد سازگار است و زمینه بروز و ظهور همان نوع را نیز فراهم می‌کند. / ناتوانی در تداوم و بسط فرهنگ گذشته خود از ویژگی‌های جوامع خودباخته است. / جهان‌های اساطیری و توحیدی دارای بُعد معنویت هستند.

(صفحه ۹۸)

کدام عبارت در مورد سقراط درست است؟

- ۱) برای آشنایی با فلسفه وی باید با دقت و ریزبینی در زندگی و آثار او، موارد مرتبط را در زندگی وی یافت و براساس آن قضاوت کرد.
- ۲) سقراط با روش بحث خاص خود، نشان داد این اتهام که وی از خدایی جدید سخن می‌گوید، مردود است.
- ۳) برای آشنایی با اصول زندگی فلسفی وی، مطالعه جریان دادگاه او، ما را تا حد خوبی از تحقیق بیشتر بی‌نیاز می‌کند.
- ۴) وی براساس سروش معبد دلفی معتقد بود آگاه‌کردن مردم، مأموریتی الهی بر دوش اوست.

پاسخ: گزینه ۳

(فلسفه یازدهم - درس ۵)

پاسخ تشریحی

دفاعیه سقراط بیانیه‌ای فلسفی بود که همه اصول زندگی وی را در بر می‌گرفت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) سقراط هیچ کتابی ننوشت، اما سراسر حیاتش را با فلسفه سپری کرد، زندگی وی حکایت واقعی فلسفه است؛ پس لزوماً نیازی به یافتن موارد مرتبط با فلسفه‌اش نیست. ۲) او اعتقادش را به خداوند اثبات کرد، اما خدای او با خدای مردم یونان متفاوت بود. ۴) مأموریتی که وی از او سخن می‌گفت، ربطی به سروش معبد دلفی نداشت.

نکته

دقت کنید که سقراط هیچ نوشته‌ای نداشته و ما با دقت در زندگی او، دادگاه او و آثار دیگران (از جمله افلاطون) درباره او، با دیدگاه‌ها و تفکرات سقراط آشنا شده‌ایم.

کدام گزینه درباره سقراط درست است؟

- ۱) روش بحث او که به روش گفت‌وگو مشهور است در مقابل هر مخاطب تغییر می‌کرد.
- ۲) آثار سقراط از بین رفته است و زندگی او را شاگرد برجسته وی یعنی افلاطون حکایت کرده است.
- ۳) مطالعه زندگی سقراط از میان آثار افلاطون، باعث پی‌بردن به نقش حقیقی زندگی در فلسفه می‌شود.
- ۴) از نظر افلاطون، سقراط تمام عمر خود را به مبارزه با سوفیست‌ها و افکار مغالطه‌آمیز آن‌ها و هم‌چنین اصلاح جامعه صرف کرد.

پاسخ: گزینه ۴

(فلسفه یازدهم - درس ۵)

پاسخ تشریحی

افلاطون نشان می‌دهد که سقراط عمر خود را مصروف اصلاح جامعه و شناساندن افکار مغالطه‌آمیز سوفیست‌ها کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) سقراط در بحث روش ثابتی داشت که به روش سقراطی شهرت یافت. ۲) سقراط هیچ کتابی ننوخته است. ۳) با مطالعه زندگی سقراط می‌توانیم به نقش حقیقی فلسفه در زندگی پی ببریم.

سقراط کدام مورد را به عنوان رسالت الهی خویش معرفی نمود؟

- ۱) نشست و برخاست با همگان و پاسخ به پرسش ایشان
- ۲) متقاعد کردن جوانان و سالخوردگان برای ترجیح ندادن ثروت بر کمال نفس
- ۳) بیدارساختن، پنددادن و سرزنش یکایک مردم در همه جا
- ۴) سخن نگفتن برای پول یا سخن گفتن برای پول و ثروت

پاسخ: گزینه ۱

پاسخ تشریحی

(فلسفه یازدهم - درس ۵)

سقراط می گفت: «من هم با تهیدستان و هم با توانگران همنشینی می کنم تا از من بیسند و به سخنان من گوش فرا دهند. این رسالتی است که خداوند با ندهای غیبی و در رویاها بر عهده من نهاده است.»
بررسی سایر گزینه ها:

۲) بیانگر هدف سقراط است. ۳) سقراط هیچ گاه مردم را سرزنش نمی کرد. ۴) از ویژگی های سقراط است، اما رسالت او نیست.

نکته هدف با رسالت متفاوت است. هدف آن مقصدی است که انسان خودش برای خودش تعیین می کند، اما رسالت وظیفه ای است که فرد دیگر (خدا) بر عهده شخص می گذارد.

کدام مورد درباره شناخت و مسائل آن درست است؟

- ۱) توجه ویژه دکارت به شناخت سبب شد که شاخه معرفت شناسی در فلسفه رشد بیشتری کند.
- ۲) مفهوم شناخت، نیازی به تعریف کردن ندارد، ولی ممکن است در آن ابهام لغوی وجود داشته باشد.
- ۳) استفاده ما از اشیای مختلف در اطرافمان اثبات می کند که انسان توانایی شناخت دارد.
- ۴) وقتی کودکی در پاسخ سؤال «می دانی توپ کجاست؟» بگوید «می دانم» نشان دهنده بی نیازی امکان معرفت از اثبات است.

پاسخ: گزینه ۲

(فلسفه یازدهم - درس ۶)

درس نامه •• چپستی معرفت

- معنا و مفهوم معرفت و شناخت روشن و بدیهی است و نیازی به تعریف ندارد.
- اگر کسی درباره معرفت ابهام داشته باشد، آن ابهام از نظر کلمه و لغت است که حداکثر با بیان معادلی (مترادف)، رفع ابهام می شود.
- مابه ازای کلمه معرفت، دانستن، شناخت، آگاهی، علم پیدا کردن

پاسخ تشریحی

معنا و مفهوم معرفت و شناخت، روشن و بدیهی است و نیازی به تعریف ندارد. اگر ابهامی هم از جهت کلمه و لغت باشد، حداکثر با بیان معادلی، ابهام رفع می شود.
بررسی سایر گزینه ها:

- ۱) توجه ویژه کانت به شناخت سبب رشد شاخه معرفت شناسی شد.
- ۳) امکان معرفت یا همان توانایی شناخت، نیازی به اثبات ندارد و بدیهی است.
- ۴) پاسخ «می دانم» که کودک در جواب سؤال «می دانی توپ کجاست؟» می دهد، به معنای بی نیازی معرفت از تعریف است؛ یعنی بدیهی بودن مفهوم و معنای معرفت را بیان می کند.

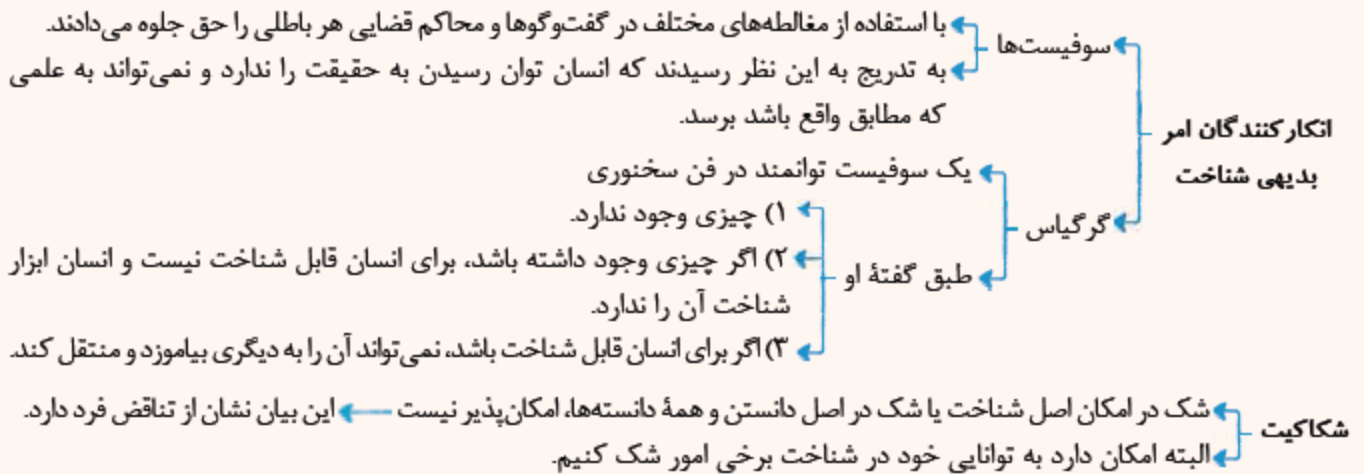
درباره عبارت «اولاً هیچ چیز وجود ندارد؛ ثانیاً اگر هم چیزی وجود داشته باشد، برای انسان قابل شناخت نیست؛ ثالثاً اگر برای انسان قابل شناخت باشد، نمی‌تواند آن را به دیگری منتقل کند»، کدام مورد درست است؟

- (۱) هم‌راستا با شکاکیت مطلق در معرفت است.
 (۲) انکار چیستی معرفت است.
 (۳) انکار شناخت عقلی است.
 (۴) قسمت دوم آن انکار واقعیت مستقل از ذهن است.

(فلسفه یازدهم - درس ۶)

پاسخ: گزینه ۱

درس نامه

پاسخ تشریحی اگر کسی توانایی شناختن را انکار کند و بگوید کسی نمی‌تواند جهان را بشناسد، اصل امکان معرفت را انکار نموده است؛ یعنی انسان امکان شناخت را ندارد و کسی که در اصل امکان شناخت شک داشته باشد، دچار شک مطلق شده است. دقت کنید که در این سخن گرگیاس، هم امکان شناخت حقیقت و واقعیت و هم امکان انتقال شناخت انکار شده است.

کدام یک از عبارتهای زیر، به شکل بهتری شخصیت سقراط و وضعیت او را در جامعه آتن توصیف می‌کند؟

- ۱) موضوع گفت‌وگوی سقراط با مردم عادی، مسائل اساسی و بنیادین بود.
- ۲) سخنان و گفت‌وگوهای سقراط به‌ظاهر عمیق و در حقیقت خنده‌آور بود.
- ۳) رفتار همراه با احترام سقراط، معلول مجذوب شدن جوانان به‌سوی او بود.
- ۴) برخلاف جو حاکم بر جامعه آتن، به مسئله انسان و حقیقت او توجه کرده بود.

(آسان - خط به خط - ۱۱۰۵)

پاسخ: گزینه ۴

وضعیت سقراط در جامعه آتن

شهرت	همه مردم او را می‌شناختند.
مخاطب گفت‌وگوها	مردم عادی، بازاریان، اعیان و اشراف
موضوع گفت‌وگو	مسائل روزمره
نوع سخنان	به‌ظاهر ساده و خنده‌آور، اما در حقیقت عمیق
لباس‌ها	ساده بود اما اخلاق و منش جذابی داشت.
رابطه با جوانان	جوانان زیادی مجذوب او بودند.

پاسخ تشریحی:

سقراط به مسئله انسان و حقیقت او توجه کرده بود و سعی می‌کرد تا راه رسیدن به فضیلت را به انسان‌ها نشان دهد؛ درحالی‌که سوفسطائیان و جو حاکم بر جامعه آتن، به دنبال انکار حقیقت و واقعیت بودند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) موضوع گفت‌وگوی او با افراد مختلف، مسائل روزمره بود.

۲) این عبارت برعکس ذکر شده است؛ درواقع، سخنان و گفت‌وگوهای سقراط، به‌ظاهر ساده و خنده‌آور، اما در حقیقت عمیق بود.

۳) این عبارت برعکس ذکر شده است؛ درواقع، رفتار متواضعانه و همراه با احترام سقراط، علت مجذوب شدن جوانان به‌سوی او بود؛ نه معلول و نتیجه آن.

مشاوره:

شاید سادگی این سؤال و وضوح نادرستی برخی گزینه‌ها برای شما عجیب باشد؛ اما در کنکور سراسری نیز، حداقل ۲ سؤال فلسفه این‌گونه است اما در کمال تعجب، داوطلبان این سادگی را باور نمی‌کنند و به این سؤالات پاسخ نمی‌دهند.

کدام یک از گزینه‌های زیر بیانگر نظر سقراط است؟

- ۱) توجه کردن انسان به جسم و مال و ثروت، سودمند نیست.
- ۲) نصیب اشخاصی که به‌سوی مرگ می‌روند، از زندگان بهتر است.
- ۳) کسی که به نادانی خودش، آگاهی داشته باشد؛ دانای حقیقی نیست.
- ۴) از کمال نفس، هرچه برای جامعه سودمند است؛ به دست می‌آید.

دیدگاه‌های سقراط	
جسم و مال و ثروت	برای هر انسانی نیاز است؛ اما نباید آن‌ها را بر کمال نفس ترجیح داد.
فضیلت	از فضیلت است که ثروت و هرچه برای فرد و جامعه سودمند است به دست می‌آید.
دانایی حقیقی	فقط خداوند است.
دانایی خودش	سقراط معتقد بود که مردم، به اشتباه او را دانا می‌دانند.
خدایپرستی	اعتقاد به آثار و صفات یک‌چیز (علم و قدرت مافوق بشری)، حاکی از اعتقاد به خود آن چیز (خداوند) است.
بدی	بدی، تندتر از مرگ می‌دود.
مرگ	انتقال از جهانی به جهان دیگر است و در گذشتگان در آنجا گرد هم آمده‌اند (البته این موضوع را به صورت قطعی بیان نمی‌کند)

پاسخ تشریحی:

سقراط می‌گفت: «دانای حقیقی فقط خداوند است»؛ نه کسی که به نادانی خودش علم داشته باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ سقراط می‌گفت: «نبايد جسم و مال و ثروت را بر کمال نفس ترجیح داد»؛ نه اینکه این امور سودمند نباشند.
- ۲ سقراط می‌گفت: «نصیب کدامیک بهتر است؟ جز خدا کسی نمی‌داند».
- ۴ سقراط می‌گفت: «از فضیلت است که ثروت و هرچه برای فرد و جامعه سودمند است، به دست می‌آید»؛ نه کمال نفس.

مشاوره:

کلاً درس ۵ فلسفه یازدهم، از دروس کم سؤال در کنکورهای اخیر بوده؛ اما تست مذکور، بر اساس کنکور ۱۳۹۶ خارج از کشور و تیپ سوالات رایج در کنکورهای اخیر طرح شده است.

راز پیام سروش معبد دلفی چیست؟

- ۱) به ما انسان‌ها بگوید که داناترین مردم سقراط است.
- ۲) به انسان‌ها نشان دهد که تا چه اندازه، نادان هستند.
- ۳) داناترین آدمیان کسی است که مانند سقراط، بداند که چه چیزی می‌داند.
- ۴) سقراط، به دانش‌هایی که مدعیان دانایی فاقد آن هستند، دانا و عالم است.

پاسخ تشریحی:

سقراط می‌گفت: راز سروش معبد دلفی که در الهامی به دوستم کرفون گفته بود «داناترین مردم سقراط است» همین بود که به ما بنمایاند که تا چه پایه

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ این عبارت، خودِ پیام سروش معبد دلفی است؛ نه راز آن.

۲ این عبارت، به شکل «داناترین آدمیان کسی است که مانند سقراط، بداند که هیچ نمی‌داند» است.

۴ این عبارت، گمان کسانی است که سقراط ادعای دانایی آنان را رد می‌کند؛ نه راز پیام سروش معبد دلفی.

۳۹ سقراط از طریق..... اتهام بی‌دینی خویش را رد کرد و ملتوس..... از خداوند در نظر داشت.

۱) اثبات صفات و آثار خداوند - همانند - اوصاف مافوق بشری

۲) اثبات اوصاف و آثار خداوند - برخلاف - ویژگی‌های مافوق بشری

۳) انکار سنگ و ماه به‌عنوان خدایان - همانند - اوصاف مافوق بشری

۴) انکار سنگ و ماه به‌عنوان خدایان - برخلاف - ویژگی‌های مافوق بشری

پاسخ: گزینه ۱ (دشوار - خط به خط - ۱۱۰۵)

پاسخ تشریحی:

بخش اول سؤال: سقراط برای رد اتهام بی‌دینی خویش، از طریق آثار و صفات خداوند، به اثبات او پرداخت.

بخش دوم و سوم سؤال: سقراط و ملتوس، هردو ویژگی‌هایی مانند علم و قدرت مافوق بشری را، دلیل بر وجود خداوند می‌دانستند.

مشاوره: سؤالاتی با چند جای خالی، قبلاً فقط در امتحانات تشریحی مدرسه طرح می‌شد، اما در تیرماه ۱۴۰۲ شاهد چنین سؤالی در کنکور بودیم.

۴۰ کدام یک از گزاره‌های زیر، به‌صورت مستقیم، بیانگر شکاکیت مطلق است؟

۱) هیچ چیز ثابتی در جهان نیست.

۲) هیچ چیز قابل شناختن نیست.

۳) انسان، در شناخت خطا می‌کند.

۴) شناخت‌های انسان، نسبی است.

پاسخ: گزینه ۲ (آسان - خط به خط - ۱۱۰۶)

شکاکیت مطلق:

تعریف: بر اساس این دیدگاه، انسان توانایی شناختن هیچ‌چیزی را ندارد و اساساً چیزی در جهان نیست که انسان، بتواند نسبت به آن، به شناخت و معرفت برسد.
چرا شکاکیت مطلق، تناقض‌آمیز است؟ زیرا خود شکاکیت مطلق، نفی‌کنندهٔ خودش است؛ درواقع، اگر هیچ‌چیز شناختنی نیست، خود این افراد، چگونه به شناخت این موضوع رسیده‌اند؟

چه کسانی پیروان آن هستند: سوفسطائیان مانند گرگیاس، به شکاکیت مطلق دچار شده بودند.

پاسخ تشریحی:

اینکه «هیچ چیز، قابل شناختن نیست»، شک در اصلِ توانایی شناخت بوده که حاکی از شکاکیت مطلق است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ اینکه چیز ثابتی در جهان نیست، خودش نفی‌کنندهٔ شکاکیت مطلق است؛ زیرا گویندهٔ آن، به شناخت این موضوع رسیده است.

۲ خطاپذیر بودن شناخت، امری عادی و پذیرفته‌شده است و به معنای نفی امکان شناخت نیست.

۴ اگر کسی بگوید «شناخت، نسبی است»، یعنی اصلِ شناخت را پذیرفته، اما مطلق بودن آن را رد کرده است.

امکان معرفت، چيستی معرفت، بدیهی است و هنگامی که انسان، یک لیوان آب را می‌نوشد، ما به ازای شناخت او قرار گرفته است.

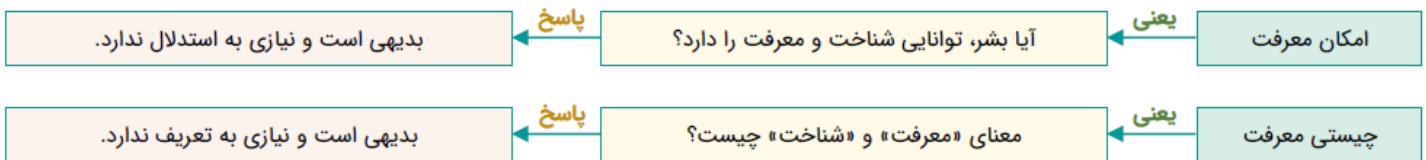
(۱) همانند - همان لیوان

(۲) برخلاف - حواس پنج‌گانه

(۳) همانند - حواس پنج‌گانه

(۴) برخلاف - همان لیوان

پاسخ: گزینه ۱ (آسان - خط به خط - ۱۱۰۶)

پاسخ تشریحی:

بخش اول سؤال: امکان معرفت و چيستی معرفت، هر دو بدیهی هستند.

بخش دوم سؤال: ما به ازای، یعنی مصداق و نمونه خارجی شناخت؛ در این عبارت، فرد موردنظر، لیوان آب را نوشیده است؛ پس همان لیوان، مصداق و نمونه خارجی شناخت او قرار گرفته است.

هر یک از گزاره‌های زیر، به ترتیب در ارتباط با کدام یک از روش‌های پیشرفت علوم است؟

- شناسایی مشکلات هواپیماهای مسافربری غول‌پیکر قدیمی

- اختراع هوش مصنوعی و استفاده از آن در دادرسی الکترونیک

- نوشتن تبصره جدید برای ماده‌ای از قانون مجازات اسلامی

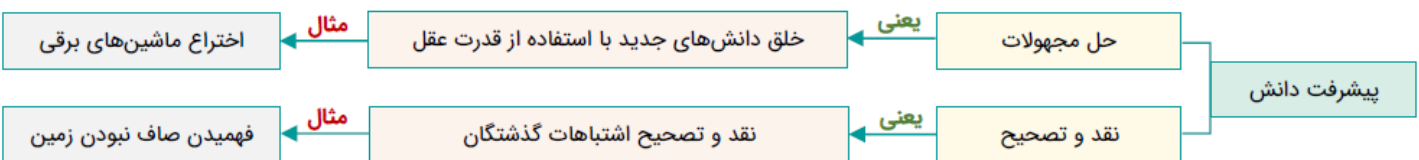
(۱) تصحیح - استدلال - تصحیح

(۲) استدلال - استدلال - تصحیح

(۳) استدلال - تصحیح - تصحیح

(۴) تصحیح - استدلال - استدلال

پاسخ: گزینه ۴ (آسان - مفهومی - ۱۱۰۶)

به شیوه اول پیشرفت دانش «استدلال» و به شیوه دوم «تصحیح» می‌گویند.

بررسی موارد:

- وقتی مشکلات هواپیما را شناسایی می‌کنیم، برای تصحیح آن‌ها تلاش می‌کنیم.

- اختراع هوش مصنوعی، رسیدن به دانشی جدید با استفاده از استدلال است.

- وقتی قانون یا تبصره‌ای جدید وضع می‌شود، خلق دانشی جدید، با استفاده از استدلال است.

مشاوره: شاید تقسیم‌بندی موجود در درسنامه، دقیق نباشد اما به یادگیری بهتر این مبحث، کمک می‌کند.

محمد و سارا برای یادآوری لیست خرید به یکدیگر، از راه‌های مختلفی استفاده می‌کنند. سارا گاهی نوشته‌ای بر روی یخچال می‌چسباند و گاهی برای محمد پیام صوتی می‌گذارد، اما محمد عادت دارد لیست خرید را برای سارا پیامک کند. به ترتیب رمزگردانی محمد و سارا از چه نوعی است؟

۲ دیداری - دیداری، شنیداری

۱ شنیداری - دیداری، دیداری

۴ دیداری، شنیداری - دیداری

۳ شنیداری، دیداری - شنیداری

(درس ۴ - مراحل حافظه)

پاسخ: گزینه ۴

درس نامه

رمزگردانی اولین مرحله حافظه است که در آن اطلاعات وارد حافظه می‌شوند.

دیداری: اطلاعات از طریق دیدن وارد حافظه می‌شود.

شنیداری: اطلاعات از طریق شنیدن وارد حافظه می‌شود.

رمزگردانی بیشتر اطلاعات شنیداری است.

معنایی: در آن اطلاعات وارد شده با اطلاعات قبلی پیوند خورده و معنا می‌یابد و سپس به حافظه سپرده می‌شود.

نکته رمزگردانی معنایی از رمزگردانی دیداری و شنیداری پایدارتر است.

پاسخ تشریحی محمد برای به خاطر سپردن با شیوه‌های سارا مواجه می‌شود. زمانی که سارا لیست خود را بر روی یخچال می‌چسباند، محمد آن را دیده و رمزگردانی او از نوع دیداری است و زمانی که پیام صوتی سارا را می‌شنود، رمزگردانی او از نوع شنیداری است. در مقابل سارا برای به خاطر سپردن، با شیوه محمد روبه‌رو شده و پیامک او را می‌بیند؛ پس رمزگردانی او دیداری است.

اگر ۲۰ لغت را برای فردی بخوانیم و به او بگوییم که بعد از بیان کامل لغات، ده دقیقه فرصت دارد تا آن‌ها را مرور کرده و سپس هر تعداد لغاتی که در ذهن دارد برای ما بازگو کند، حداکثر لغاتی که می‌تواند از این تعداد لغت به یاد آورد، چه تعداد است؟

(۲) ۲ تا ۷ لغت

(۱) ۵ تا ۹ لغت

(۴) ۲ تا ۹ لغت

(۳) ۲۰ لغت

(درس ۳ - انواع حافظه)

پاسخ: گزینه ۳

درس نامه

انواع حافظه	مراحل حافظه	نوع رمزگردانی	ظرفیت یا گنجایش اندوزش	زمان بازیابی
حسی	حسی	حسی	نامحدود	حدود نیم‌ثانیه
کوتاه‌مدت	حسی (همراه با توجه)	7 ± 2	چند دقیقه	
بلندمدت	عمدتاً معنایی	نامحدود	از چند دقیقه تا آخر عمر	

پاسخ تشریحی یکی از شیوه‌های انتقال اطلاعات از حافظه کوتاه‌مدت به بلندمدت، بازگویی و تمرین است. زمانی که بعد از شنیدن لغات بلافاصله آن‌ها را بیان می‌کنیم، حافظه کوتاه‌مدت مخزن نگهداری اطلاعات است، ولی وقتی لغات را تکرار می‌کنیم، اطلاعات وارد حافظه بلندمدت می‌شود. ظرفیت نگهداری اطلاعات در حافظه کوتاه‌مدت 7 ± 2 لغت است، یعنی ۵ تا ۹ لغت را می‌تواند در خود نگه دارد، ولی ظرفیت نگهداری اطلاعات در حافظه بلندمدت نامحدود است؛ بنابراین وقتی ۲۰ لغت ارائه شده است حداکثر لغتی که فرد می‌تواند به یاد آورد ۲۰ لغت خواهد بود.

هر یک از فعالیت‌های زیر در افراد مشخص شده، بیانگر به‌کارگیری کدام نوع حافظه در آنان است؟

• سارا در حین راه‌رفتن در خیابان با شنیدن نام خود به سمت صدا برمی‌گردد، ولی وقتی متوجه می‌شود فرد دیگری را صدا کرده‌اند به راهش ادامه می‌دهد.

• معلم کلاس دوم در زنگ انشا، هر بار سه کلمه را بیان می‌کند و کودکی که می‌تواند با آن‌ها یک جمله معنادار بسازد امتیاز می‌گیرد.

• احسان هر روز قبل از رفتن به محل کار خود آیه‌الکرسی را با صوت خاصی که آموخته است می‌خواند.

(۱) کوتاه‌مدت - کاری - بلندمدت

(۲) بلندمدت - کوتاه‌مدت - معنایی

(۳) حسی - معنایی - بلندمدت

(۴) معنایی - رویدادی - معنایی

(درس ۴ - انواع حافظه)

پاسخ: گزینه ۱

پاسخ تشریحی بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: اطلاعات محیط پیرامون ما ابتدا از طریق گیرنده‌های حسی (چشم، گوش و ...) دریافت می‌شوند و سپس در مدت‌زمان کم‌تر از یک ثانیه اثر یا ردی از خود باقی می‌گذارند، زمانی که نام خود را می‌شنویم «حافظه حسی» اطلاعات را دریافت کرده است؛ و زمانی که به آن توجه می‌کنیم اطلاعات وارد حافظه کوتاه‌مدت می‌شود.

عبارت دوم: ما بسیاری از اطلاعات را براساس میزان استفاده از آن‌ها در مدت‌زمان کوتاه به خاطر می‌سپاریم. در این صورت با حافظه کاری سروکار داریم. کودکی که با کلمات داده‌شده جمله می‌سازد بر روی اطلاعات موجود، کاری (= فعالیت ذهنی) انجام داده و از آن‌ها استفاده می‌کند؛ بنابراین حافظه کاری او در حال انجام کار است.

عبارت سوم: مطالبی را که برای مدت‌زمانی بیش از چند دقیقه در ذهن داریم، در حافظه بلندمدت خود نگاه‌داری می‌کنیم و چون حفظ کردن آیه‌الکرسی به دانش عمومی احسان مربوط است. «حافظه معنایی» هم می‌تواند پاسخ باشد.

نگار به دلیل بیماری نتوانست به مدرسه برود و عصر آن روز با دوستش محدثه، تماس گرفت و اتفاقات آن روز مدرسه را از او پرسید. فردا که نگار به مدرسه رفت، متوجه شد تکلیف فارسی که محدثه به او گفته بود باید انجام دهد، توصیه معلم بوده، نه تکلیف آنها و در عوض محدثه به او نگفته بود امتحان فارسی دارند. هر یک از بخش‌های مشخص شده، به ترتیب نشان‌دهنده کدام یک از انواع خطاهای حافظه در روایت محدثه از مدرسه است؟

- (۱) اضافه کردن - اضافه کردن
(۲) حذف کردن - اضافه کردن
(۳) اضافه کردن - حذف کردن
(۴) حذف کردن - حذف کردن

(درس ۳ - فظاهای حافظه)

پاسخ: گزینه ۳

درس نامه ●●

خطای حذف کردن (یا فراموشی): فرد بخش‌هایی از خاطرات سپرده‌شده را فراموش می‌کند.

انواع خطاهای حافظه

خطای اضافه کردن

فرد در یادآوری اطلاعات گذشته، به تحریف خاطرات یا افسانه‌بافی روی می‌آورد و یا چاله‌های ایجادشده را پر می‌کند.

یکی از رایج‌ترین خطاهای «اضافه کردن» بازشناسی یا یادآوری غیرواقعی رویداد اتفاق نیفتاده است، که فرد به غلط ادعا می‌کند آن رویداد خاص قبلاً اتفاق افتاده است. در چنین حالتی می‌گویند «حافظه کاذب» شکل گرفته است.

پاسخ تشریحی محدثه به نگار گفته بود: «در درس فارسی تکلیف دارند.» در حالی که تکلیفی در کار نبوده است؛ پس حافظه محدثه دچار خطای «اضافه کردن» یا حافظه «کاذب» شده است. از طرف دیگر محدثه به نگار نگفته بود «امتحان فارسی دارند» و آن را فراموش کرده؛ پس دچار خطای «حذف کردن» شده است.

درستی و نادرستی هر یک از عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- حافظه‌های رویدادی و معنایی، ظرفیت اندوزش مشابهی دارند.
- به‌کارگیری اطلاعات موجود در حافظه کوتاه‌مدت، راهکار مناسب برای در دسترس بودن آنها است.
- ظرفیت و گنجایش اندوزش حافظه کاری در صورت استفاده 2 ± 7 است.
- شنیدن و دیدن، ابزارهای ورود اطلاعات به حافظه حسی و حافظه کوتاه‌مدت هستند.

- (۱) نادرست - درست - درست - نادرست
(۲) نادرست - نادرست - درست - نادرست
(۳) درست - درست - نادرست - درست
(۴) نادرست - نادرست - نادرست - درست

(درس ۴ - انواع حافظه)

پاسخ: گزینه ۳

زمان بازیابی	ظرفیت یا گنجایش اندوزش	نوع رمزگردانی	مراحل حافظه انواع حافظه
حدود نیم ثانیه	نامحدود	حسی	حسی
چند دقیقه	7 ± 2 ماده	حسی (همراه با توجه)	کوتاه مدت
از چند دقیقه تا آخر عمر	نامحدود	عمدتاً معنایی	بلند مدت

پاسخ تشریحی بررسی عبارات:

عبارت اول: حافظه رویدادی و حافظه معنایی هر دو از انواع حافظه بلندمدت هستند؛ پس در هر دو ظرفیت اندوزش نامحدود است. ← درست است.
عبارت دوم: مفهوم حافظه کاری نشان می‌دهد که انواع حافظه را نمی‌توانیم صرفاً براساس زمان تقسیم‌بندی نماییم، بلکه میزان استفاده از اطلاعات، تعیین‌کننده در دسترس بودن یا عدم دسترس به آن اطلاعات است؛ پس یک راهکار مناسب برای در دسترس بودن اطلاعات، استفاده کردن از آن‌ها می‌تواند باشد. ← درست است.

عبارت سوم: از آن‌جا که شکل‌گیری حافظه کاری، علاوه بر اثرپذیری از زمان، تابع میزان استفاده ما هم هست، بنابراین ظرفیت ذخیره‌سازی و زمان بازسازی اطلاعات برخلاف حافظه کوتاه‌مدت، می‌تواند بیشتر باشد؛ بنابراین ظرفیت اندوزش حافظه کاری در صورت عدم استفاده مانند حافظه کوتاه‌مدت و برابر با 7 ± 2 است؛ در صورت استفاده، ظرفیت اندوزش بیش از این مقدار خواهد بود. ← نادرست است.
عبارت چهارم: نوع رمزگردانی در حافظه حسی و کوتاه‌مدت، «حسی» است. منظور از رمزگردانی حسی این است که اطلاعات از طریق حواس مانند شنیدن، دیدن و دیگر حواس وارد حافظه شوند. ← درست است.

هر یک از فعالیت‌های زیر به ترتیب به کدام نوع حافظه مربوط است؟

- برداشتن اقلام مورد نیاز منزل از بین قفسه‌های فروشگاه به ترتیب لیست خرید
- درست کردن قرمه‌سبزی طبق دستوری که نیم‌ساعت قبل، تلفنی از مادر پرسیده‌ایم.
- جمع‌زدن نمرات برگه امتحانی دانش‌آموزان، توسط معلم

• بیان خاطرات مربوط به اردوی تابستانی مدرسه

۲) حسی - معنایی - کوتاه‌مدت - رویدادی

۱) کوتاه‌مدت - بلندمدت - کاری - بلندمدت

۴) کاری - بلندمدت - کوتاه‌مدت - رویدادی

۳) بلندمدت - رویدادی - کاری - معنایی

(درس ۴ - انواع حافظه)

پاسخ: گزینه ۱

پاسخ تشریحی بررسی عبارات:

عبارت اول: وقتی از روی لیست خرید، نام اقلام مورد نیاز را نگاه می‌کنیم و به دنبال آن می‌گردیم «حافظه کوتاه‌مدت» نقش دارد؛ چون علاوه بر دیدن لیست خرید به آن توجه هم می‌کنیم (رد ۲). هم‌چنین مدت‌زمان نگهداری اطلاعات کم‌تر از چند دقیقه است (رد ۳) و کاری روی آن انجام نمی‌شود. (رد ۴)

عبارت دوم: زمانی که زمان بازیابی اطلاعات بیش از چند دقیقه است اطلاعات وارد «حافظه بلندمدت» شده است مانند زمانی که دستور غذایی را از نیم‌ساعت پیش به خاطر می‌آوریم، البته این اطلاعات از نوع رویدادی هم می‌باشد. (رد ۲)

عبارت سوم: برای جمع‌زدن نمرات برگه امتحانی باید بارم هر سؤال را در ذهن نگه داریم و با بارم سؤال بعدی جمع بزنیم و سپس مجموع نمرات جمع‌زده‌شده را به نمرات بعدی اضافه کنیم؛ انجام محاسبات در «حافظه کاری» انجام می‌پذیرد. وجه تمایز حافظه کاری با حافظه کوتاه‌مدت در این است که در حافظه کاری از اطلاعات استفاده می‌شود و بر روی آن فکر می‌شود ولی در حافظه کوتاه‌مدت اطلاعات به صورت خام مورد استفاده قرار می‌گیرد (رد ۲ و ۴)

عبارت چهارم: بیان خاطراتی که به زمان و مکان مشخص مربوط می‌شود، به «حافظه رویدادی» مربوط است که از انواع حافظه بلندمدت است. (رد ۳)

چند مورد از موارد زیر با حافظه «کاذب» در ارتباط است؟

- خبری را که در مورد یکی از مجریان مسابقات تلویزیونی شنیده‌اید برای دیگران بازگو می‌کنید، ولی نام فرد مورد نظر را به خاطر نمی‌آورید.
- فکر می‌کنید کلیدتان را از روی میز محل کارتان برداشته و درون جیبتان گذاشته‌اید، ولی هر چه می‌گردید آن را نمی‌یابید و همکاران زنگ می‌زند و می‌گوید: «کلیدتان را روی میزتان جا گذاشته‌اید».
- قاتل هنگام بیان جزئیات صحنه قتل می‌گوید: «او، اول به من حمله کرد و محکم به سینه‌ام کوبید.» ولی هیچ اثری از ضربات مقتول به چشم نمی‌خورد.
- هنگام خروج از منزل زیر غذا را خاموش کرده‌اید، ولی ناگهان هنگام خرید به همسرتان می‌گویید: «باید زودتر به خانه برگردیم، زیر غذا روشن است».
- بعد از دزدی از شرکت، نگهبان به پلیس می‌گوید: «چند نفر وارد ساختمان شدند و یکی از آن‌ها مرا با زدن ضربه‌ای بیهوش کرد.» در حالی که دوربین‌ها فقط ورود یک نفر را نشان می‌دهد.

(۱) یک مورد (۲) دو مورد (۳) سه مورد (۴) چهار مورد

(درس ۴. فظاهای حافظه)

پاسخ: گزینه ۳

درس نامه

خطاهای حافظه	توضیح
(۱) حذف کردن - فراموشی	ناتوانی در یادآوری و بازسازی اطلاعاتی که قبلاً وارد حافظه شده است.
(۲) اضافه کردن	تحریف خاطرات، افسانه‌بافی و پرکردن چاله‌های ایجادشده در حافظه. «حافظه کاذب» یکی از خطاهای رایج اضافه کردن است.

پاسخ تشریحی: زمانی که فرد بخش‌هایی از خاطرات سپرده‌شده را فراموش می‌کند، خطای فراموشی یا حذف کردن اتفاق افتاده است و زمانی که فرد چاله‌های ایجادشده را پر می‌کند و یا به یادآوری غیرواقعی رویداد اتفاق‌نیفتاده می‌پردازد، دچار خطای اضافه کردن یا حافظه کاذب شده است. بررسی عبارات:

- عبارت اول: فرد، نام مجری تلویزیونی را که قبلاً می‌دانسته و خبری را در موردش شنیده است به یاد نمی‌آورد. ← خطای فراموشی
- عبارت دوم: فرد، خاطره‌ای غیرواقعی از برداشتن کلید از روی میز در ذهن خود دارد. ← خطای اضافه کردن یا حافظه کاذب
- عبارت سوم: قاتل، صحنه‌ای غیرواقعی از درگیری با مقتول گزارش می‌دهد. ← خطای اضافه کردن یا حافظه کاذب
- عبارت چهارم: شما زیر غذا را خاموش کرده‌اید، ولی این صحنه از خاطرتان رفته است. ← خطای فراموشی
- عبارت پنجم: نگهبان در صحنه ورود دزد به ساختمان به افسانه‌بافی و تحریف خاطرات پرداخته و تعداد افراد را بیشتر از واقعیت برآورد کرده است. ← خطای اضافه کردن یا حافظه کاذب

تست و پاسخ ۵۰

معلم عربی برای مرور مطالب سال‌های قبل، سؤالی را از دانش‌آموزان می‌پرسد. مهتاب از معلم اجازه می‌خواهد که به سؤالش پاسخ دهد، اما با وجود تسلط و آگاهی قبلی نسبت به موضوع، توانایی به یاد آوردن مطلب را ندارد. به ترتیب:

(الف) مهتاب در کدام یک از مراحل حافظه دچار مشکل شده است؟

(ب) معلم برای رفع این مشکل، چه کاری می‌تواند انجام دهد؟

- (۱) ذخیره‌سازی - تلاش برای کم کردن اضطراب مهتاب به عنوان عامل عاطفی مؤثر بر فراموشی
- (۲) یادآوری - استفاده از عکس و فیلم به منظور بهره‌بردن از اثر چندحسی
- (۳) اندوزش - رفع اثر پدیده نوک زبانی با بیان اولین کلمات مربوط به موضوع
- (۴) بازیابی - ارائه نشانه‌هایی مرتبط با اطلاعات مورد نظر

(درس ۴ - مراحل حافظه، عوامل مؤثر بر فراموشی)

پاسخ: گزینه ۲

طبق متن سؤال، مهتاب به مطالب قبلی تسلط و آگاهی داشته است؛ پس اطلاعات رمزگردانی و نگهداری شده‌اند و مهتاب در مرحله بازیابی اطلاعات دچار مشکل شده است (مانند پدیده نوک زبانی). بازیابی اطلاعات از حافظه به نشانه‌های آن اطلاعات وابسته است. هر چه نشانه بیشتری داشته باشیم، بازیابی بهتری انجام می‌شود؛ بنابراین برای رفع مشکل مهتاب بهتر است معلم نشانه‌های مرتبط با موضوع را به او ارائه دهد. بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) مشکل مهتاب به مرحله ذخیره‌سازی مربوط نمی‌شود. ضمناً نمی‌توانیم بگوئیم که مهتاب حتماً اضطراب داشته است، خصوصاً که خودش برای پاسخ‌دادن به سؤال معلم داوطلب شده است.

۲) قسمت اول پاسخ درست است، ولی قسمت دوم آن یعنی استفاده از عکس و فیلم و بهره‌بردن از اثر چندحسی بر مرحله رمزگردانی اثر می‌گذارد، نه به مرحله بازیابی یا یادآوری اطلاعات.

۳) قسمت اول پاسخ نادرست است، ولی قسمت دوم به مرحله بازیابی اطلاعات و داشتن نشانه‌های بازیابی مربوط است که درست است.

تست و پاسخ ۵۱

در هر یک از روایات زیر از جلسات دفاع از پایان‌نامه، به ترتیب کدام عامل، موجب فراموشی شده است؟

- فائزه به دلیل جا گذاشتن یادداشت‌های مورد نیاز برای ارائه مطالبش بسیاری از بخش‌های مهم و لازم را جا انداخت.
- حسین فراموش کرد اسم استادی که از او خوشش نمی‌آمد را در بین اسامی استادانی که در بخش تشکر نام برده بود، بنویسد.
- امین به خاطر شیوع کرونا و به تعویق افتادن ارائه‌ها به بعد از شرایط قرنطینه، نتوانست به خوبی از پایان‌نامه خود دفاع کند.
- پروین روز پیش از دفاع، درگیر جلسات متعدد کاری بود که نمی‌توانست هیچ‌کدام از آن‌ها را لغو کند، لذا بسیاری از قسمت‌های محوری پایان‌نامه‌اش را فراموش کرد.

۱) عدم رمزگردانی - عوامل عاطفی - تداخل اطلاعات - عدم رمزگردانی

۲) مشکلات نشانه‌های بازیابی - عوامل عاطفی - گذشت زمان - تداخل اطلاعات

۳) عدم رمزگردانی - تداخل اطلاعات - گذشت زمان - تداخل اطلاعات

۴) مشکلات نشانه‌های بازیابی - عوامل عاطفی - تداخل اطلاعات - عدم رمزگردانی

پاسخ: گزینه ۲

(درس ۳ - عوامل مؤثر بر فراموشی)

پاسخ تشریحی

حضور یادداشت‌های فائزه به او کمک می‌کرد تا با در اختیار داشتن نشانه‌هایی برای بازیابی اطلاعات، بخش‌های کم‌تری از ارائه خود را جا بیاندازد. هم‌چنین حسین به دلیل عوامل عاطفی و به دلیل آن‌که از یک استاد خوشش نمی‌آمد، فراموش کرده بود نام او را در فایل اسامی اساتید بیاورد. همین‌طور شیوع کرونا و افتادن فاصله میان اجرا و دفاع از پایان‌نامه به دلیل گذشت زمان، موجب فراموشی بخشی از اطلاعات امین شد و در نهایت تداخل اطلاعات مربوط به جلسات متعدد روز قبل از دفاع موجب فراموشی پروین شده بود.

محمد در حال مطالعه کتاب روان‌شناسی است و از روش پس‌خبا استفاده می‌کند. به ترتیب هدف از مراحل «پیش‌خوانی» و «خواندن» کدام است؟

- ۱) خواندن دقیق متن - طرح چند سؤال کلیدی از متن
- ۲) داشتن استنباط کلی از هر فصل - پاسخ‌دادن به پرسش‌ها
- ۳) طرح چند سؤال کلیدی از متن - پاسخ‌دادن به پرسش‌ها
- ۴) داشتن برداشت کلی از کل کتاب - طرح چند سؤال کلیدی از متن

پاسخ: گزینه ۲

(درس ۴ - چگونه مطالعه کنیم تا حافظهٔ بهتری داشته باشیم؟)

درس‌نامه روش پس‌خبا از حروف آن پنج فن تشکیل شده است. خلاصه‌ای از این روش عبارت است از:

پیش‌خوانی	مطالب هر فصل را پیش‌خوانی کنید تا برداشت کلی داشته باشید.
سؤال‌کردن	سعی کنید در مورد متن چند سؤال کلیدی داشته باشید.
خواندن	مطالب را به دقت بخوانید تا بتوانید به پرسش‌ها پاسخ دهید.
به خود‌پس‌دادن	جواب‌ها را بیان کنید و در صورت لزوم دوباره متن را بخوانید.
آزمون	به صورت منظم یادآوری اطلاعات را آزمایش کنید.

پاسخ تشریحی پیش‌خوانی: مطالب هر فصل را پیش‌خوانی کنید تا برداشت کلی داشته باشید.
خواندن: مطالب را به دقت بخوانید تا بتوانید به پرسش‌ها پاسخ دهید.

دام‌تستی توجه کنید که قسمت اول ۲ می‌تواند درست باشد، ولی قسمت دوم آن به مرحلهٔ «سؤال‌کردن» مربوط است.

۵۳ **گزینه ۱** **یُستخرَج**: استخراج می‌شود» (رد گزینه‌های «۲» و «۳»). در این گزینه‌ها فعل به صورت معلوم ترجمه شده است. «زیت خاص: روغنی خاص» (رد گزینه‌های «۳» و «۴»؛ «این روغن مخصوص» کلمهٔ «این» اضافی است). «یُستعمل: به کار می‌رود» (رد گزینه‌های «۳» و «۴»). «صناعة مواد التجميل: ساختن مواد آرایشی» (رد گزینه‌های «۲» و «۴»).

۵۴ **گزینه ۱** «لا تَعْش في الماضي و ما وقع فيه: در گذشته و آنچه در آن رخ داده است زندگی مکن» (رد گزینه‌های «۲» و «۴»). «رخ داده بود» ماضی بعید است که در گزینه «۲» آمده و اشتباه است. «واقع می‌شود» در گزینه «۴» مضارع آمده و اشتباه است. «حتی لا یُضِیع: تا تباه نشود» (رد گزینه‌های «۳» و «۴») که «تباه نسازی» به صورت مخاطب ترجمه شده در حالی که فعل غائب است. «تباه ساختن» به صورت مصدر ترجمه شده که نادرست است.

۵۵ **گزینه ۱** بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۲»: ترجمه صحیح آن: «مصرف بنزین زیاد می‌شود به دلیل رفتن خانواده‌ها برای گذراندن تعطیلات هفتگی». / گزینه «۳»: «تنتج: تولید می‌شود» / گزینه «۴»: «أموأاً صوتیة: امواجی صوتی»، «للتعرّف: برای شناختن»

۵۶ **گزینه ۲** بررسی گزینه‌ها: گزینه «۱»: «کان: بود، است» مجهول نمی‌شود، «یُفلح: رستگار می‌شود» لازم است و مجهول نمی‌شود. / گزینه «۲»: «لا یذکر: ذکر نمی‌کند» فعل متعدی است و می‌توان آن را مجهول کرد. / گزینه «۳»: «أزداد: زیاد شد» فعل لازم است و مجهول نمی‌شود. / گزینه «۴»: «بقي: باقی ماند» فعل لازم است و مجهول نمی‌شود.

۵۷. گزینه ۲ بررسی گزینه‌ها: گزینه «۱»: «أريد: می‌خواهم»، «أن تخبر: که خبر دهی» این فعل‌ها معلوم هستند. / گزینه «۲»: «لا تسمع: اجازه نده» معلوم است. «أن يترك احترام ... : که احترام ترک شود» فعل مجهول است. / گزینه «۳»: «يُمكن: امکان دارد» فعل معلوم است. «لا نُكْرِم: گرامی نداریم» فعل معلوم است. «يَبْسُط: می‌گشاید» فعل معلوم است. / گزینه «۴»: «أكرم: گرامی می‌دارم» و «يُمنح: می‌بخشد» فعل‌های معلوم هستند.

۵۸. گزینه ۲ «الصدق كصحة الإنسان: صداقت مانند سلامتی انسان است» (رد سایر گزینه‌ها). «لا يمكن: امکان ندارد» (رد سایر گزینه‌ها). «أن تدرك: که درک شود» (رد سایر گزینه‌ها). در گزینه «۱»، «دانسته می‌شود» نادرست است و فعل «أن تدرك» مضارع التزامی باید ترجمه شود.

۵۹. گزینه ۱ «برتری دانشمندان: فضل العالم» (رد گزینه‌های «۳» و «۴»). «برتری پیامبر: فضل النبي» (رد سایر گزینه‌ها) که در گزینه‌های «۳» و «۴» جمع آورده شده و در گزینه «۲» کلمه «نبي» باید «ال» می‌گرفت.

۶۰. گزینه ۳ «من يؤمن: کسی که ایمان داشته باشد/ایمان دارد» (رد گزینه «۲»). «قد استطاع: توانسته است» (رد گزینه‌های «۱» و «۴»). «أن يوصل: که برساند» (رد گزینه‌های «۱» و «۲»).

۶۱. گزینه ۳ «بيني» ریشه آن «بین» است و «نون» وقایه نداریم. در سایر گزینه‌ها «أرسلتني: من را فرستاد»، «أعجبني: من را به شگفت واداشت» و «بعثتني: من را دور کرد» «نون» وقایه دارند.

گزینه ۱ بررسی گزینه‌ها: گزینه «۱»: «تظلمیننی» و «تضرییننی» دو تا «نون» وقایه داریم. در «لا تظتی»: گمان نکن، «نون» وقایه نیست. / گزینه «۲»: در این گزینه نیز یک «نون» وقایه داریم در فعل «یسألوننی». «میهنی» و «خسرانی: زیانم» اسم هستند، «نون» وقایه نداریم. / گزینه «۳»: فعل‌های «یوصلنی» و «یستودعنی» «نون» وقایه دارند، پس دو «نون» وقایه در این عبارت وجود دارد. / گزینه «۴»: فعل‌های «شجعنی»، «نصحنی» و «ساعدننی» «نون» وقایه دارند، پس در این گزینه سه «نون» وقایه است.

۶۳ - گزینه «۳»

(زهرا رامیار)

در اطراف مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی، به دلیل سنگینی و فرونشینی هوا، کمربند پرفشار جنب حازه‌ای تشکیل می‌شود و دارای آب و هوای گرم و خشک است که مانع از صعود هوا و تشکیل ابر و بارندگی می‌شود. بیابان لوت یکی از خشک‌ترین بیابان‌های ایران است که در این منطقه واقع شده است.

(جغرافیای ایران، جغرافیای طبیعی ایران، صفحه‌های ۳۷ و ۴۳)

۶۴ - گزینه «۲»

(صبا صفایی)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: توده هوای سیبری موجب بارندگی در سواحل خزر می‌شود.

گزینه «۳»: توده هوای سودانی رطوبت دریای سرخ را به ایران می‌آورد.

گزینه «۴»: توده هوای موسمی از اقیانوس هند وارد ایران می‌شود.

(جغرافیای ایران، جغرافیای طبیعی ایران، صفحه ۳۹)

اختلاف شدید دما، از ویژگی‌های آب و هوای گرم و خشک است.

(جغرافیای ایران، جغرافیای طبیعی ایران، صفحه‌های ۴۱ و ۴۲)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: در ایران بیشتر بارش‌ها در اواخر فصل پاییز تا اوایل فصل بهار می‌بارد، به این دلیل هر چه به پایان این دوره نزدیک‌تر می‌شویم، آبدهی رودها بیشتر می‌شود.

گزینه «۳»: رودهای مناطق نسبتاً خشک بیشتر طغیانی و اتفاقی، و مقدار آب آن‌ها در سال‌های مختلف متفاوت است.

گزینه «۴»: رودهایی که از کوهستان‌های بلند و برف‌گیر تغذیه می‌شوند، دائمی هستند. اگر این رودها در نواحی مرطوب جریان یابند مقدار آب آن‌ها بیشتر خواهد بود.

در گزینه‌های «۱»، «۳» و «۴» به درستی به ویژگی‌های مشترک دو دریا اشاره شده است؛ اما در گزینه «۲» دسترسی به آب‌های آزاد جهان تنها از ویژگی‌های دریای عمان محسوب می‌شود.

(جغرافیای ایران، جغرافیای طبیعی ایران، صفحه‌های ۵۲ تا ۵۵)

- با توجه به عوامل مؤثر بر آب‌وهوای ایران، کدام موارد درست‌اند؟
- الف) هوا در شهرهای واقع در عرض‌های جغرافیایی بالاتر، گرم‌تر است.
 ب) در نواحی شمالی و جنوبی کشور، هوا نسبتاً شرجی و اختلاف دما زیاد است.
 ج) مهم‌ترین سامانه بارشی، توده‌های هوای مرطوب غربی است که در زمستان وارد کشور می‌شود.
 د) پیشروی عامل پرفشار جنب حاره‌ای به داخل کشور، مانع ریزش باران در دوره گرم سال می‌شود.
- (۱) «الف» - «ب»
 (۲) «ج» - «د»
 (۳) «ب» - «ج»
 (۴) «د» - «الف»

پاسخ: گزینه ۲

(پژرفیای دهم - درس ۵ - عوامل مؤثر بر آب‌وهوای ایران)

درس نامه عوامل مؤثر بر آب‌وهوای ایران عبارت‌اند از:

- ← عرض جغرافیایی
 (۱) موقعیت جغرافیایی ← قرارگرفتن ایران در کمربند پرفشار جنب حاره‌ای
 ← فاصله از منابع رطوبتی و دریاها
 (۲) میزان ارتفاع و جهت کوهستان‌ها
 (۳) ورود توده‌های هوا به کشور

پاسخ تشریحی

مهم‌ترین سامانه بارشی در ایران، توده‌های مرطوب غربی است که در دوره سرد سال وارد کشور شده و موجب ریزش برف و باران و تأمین آب می‌شود (درستی عبارت ج)؛ همچنین عامل پرفشار جنب حاره‌ای در تابستان به داخل ایران پیشروی می‌کند و مانع ریزش بارش در دوره گرم سال در کشور می‌شود (درستی عبارت د).

بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) میان عرض جغرافیایی و دمای هوا رابطه معکوس وجود دارد، یعنی با افزایش عرض جغرافیایی از دمای هوا کاسته می‌شود؛ بنابراین شهرهای واقع‌شده در عرض‌های جغرافیایی بالاتر، «سردتر» هستند.

ب) در «نواحی داخلی کشور» به دلیل دوربودن از دریاها و کمبود رطوبت، اختلاف دما زیاد است، ولی در نواحی ساحلی شمال و جنوب کشور اختلاف دما کم‌تر است.

- در کدام گزینه، «کویر» به درستی تعریف شده است؟
- (۱) نمکزارهای پف‌کرده‌ای که تیخیر شدید، عامل اصلی شکل‌گیری آن است.
 (۲) بخش‌های باقی‌مانده از دریاچه‌های نمک که هیچ‌گاه بارش باران را تجربه نمی‌کند.
 (۳) منطقه نسبتاً خشکی که با دو ویژگی مهم کمبود بارش و ضعف پوشش گیاهی شناخته می‌شود.
 (۴) بخشی از بیابان که به دلیل قرارگیری در منطقه فشار زیاد جنب حاره‌ای، کم‌تر از 30° میلی‌متر باران دارد.

پاسخ: گزینه ۱

(پژرفیای دهم - درس ۵ - عمل به بهبود آسودن بیابان‌ها در ایران)

مشاوره بعضی مفاهیم ممکنه خیلی به هم نزدیک باشن و فقط یه تفاوت‌های کوچیک با هم داشته باشن که باید حواست بهشون باشه؛ مثل منطقه خشک، بیابان و کویر، که کویر بخشی از بیابانه و بیابان هم بخشی از مناطق خشک محسوب می‌شه. حالا کنار اینا، منطقه نیمه‌خشک و نیمه‌بیابانی هم داریم که توی جغرافی یازدهم بهشون می‌رسیم.

درس نامه ۶۰ در مناطق داخلی، جنوبی و شرقی ایران، نواحی خشک و بیابانی قرار دارد. ویژگی‌های اصلی مناطق خشک و بیابانی عبارتند از:
۱) بارندگی کم و نامنظم ۲) زیادبودن توان تبخیر و تعرق ۳) کمبود پوشش گیاهی

پاسخ تشریحی موقعیت آب‌وهوایی در نواحی مرکزی ایران به گونه‌ای است که یکی از بزرگ‌ترین کویرهای جهان (یعنی دشت کویر) را به وجود آورده است.

کویر، بخشی از بیابان است و به نمکزارهای پف‌کرده‌ای گفته می‌شود که تبخیر شدید، عامل اصلی شکل‌گیری آن است. بخش بزرگی از دشت کویر، بیابان واقعی است؛ یعنی میانگین بارش سالانه آن از ۵۰ میلی‌متر کم‌تر است. بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) در کویر و به طور کلی در بیابان‌ها ممکن است بارش کم باشد، اما این‌گونه نیست که هیچ‌گاه باران نیارد.

۲) کویر بخشی از بیابان و در نتیجه، منطقه‌ای بسیار خشک است و نه نسبتاً خشک؛ هم‌چنین این گزینه به دو ویژگی کلی مناطق خشک اشاره دارد؛ ویژگی‌هایی که به کویر اختصاص ندارند.

۳) درباره بیابان لوت در ایران درست است.

تست و پاسخ ۷۰

کدام گزینه، درباره «کانون‌های آبگیر ایران» درست است؟

- ۱) کانون‌های آبگیر فصلی در نتیجه بارش‌های گاه‌به‌گاه و کوتاه‌مدت در مناطق گرم و خشک تشکیل می‌گردند.
- ۲) کانون‌های آبگیر اتفاقی بیشتر در نیمه شرقی و کانون‌های آبگیر دائمی بیشتر در نیمه غربی کشور قرار دارند.
- ۳) کانون‌های آبگیری که شش تا هشت ماه از سال بین ۳۰۰ تا ۵۰۰ میلی‌متر بارش دارند، دائمی محسوب می‌شوند.
- ۴) کانون‌های آبگیر فصلی بیشتر در نیمه شمالی و کانون‌های آبگیر اتفاقی بیشتر در نیمه جنوبی کشور واقع شده‌اند.

پاسخ: گزینه ۲ (پهراقیای دهم - درس ۶ - کانون‌های آبگیر)

مشاوره یادمون باشه که طرح سؤال فقط از بخش‌های «بیشتر بدانیم»، «برای مطالعه» و «واژه‌نامه پیوست» جغرافیای دهم ممنوعه در حالی که طرح سؤال از نقشه‌ها و نمودارهای کتاب درسی هیچ ممنوعیتی نداره؛ خصوصاً وقتی متن کتاب درسی خودش به نقشه یا نمودار ارجاع میده و مثلاً میگه برو کانون‌های آبگیر اتفاقی یا دائمی رو توی نقشه پیدا کن. پس موقع مطالعه درس جغرافیه حواست به محتوای نقشه‌ها و نمودارها هم باشه.

درس نامه ۶۰ در مناطق مرتفع کوهستانی، مکان‌هایی وجود دارد که سرچشمه رودهای متعددی هستند؛ به این مکان‌ها «کانون‌های آبگیر» می‌گویند. رودهایی که از کانون‌های آبگیر سرچشمه می‌گیرند ممکن است در جهات مختلف جریان یابند. سه نوع کانون آبگیر داریم:

نوع کانون	ویژگی‌ها
دائمی	کانون آبگیری که بیش از ۵۰۰ میلی‌متر بارش داشته باشد و حداقل در هشت ماه از سال، این بارش‌ها اتفاق بیفتند.
فصلی	کانون آبگیری که در فصول سرد سال، ذخیره برف خود را بدون توجه به میزان بارش و زمان آن تا ابتدای ماه‌های گرم سال حفظ می‌کند.
اتفاقی	در کوهستان‌های نزدیک به مناطق گرم و خشک که گاهی بارش‌های کوتاه و اتفاقی رخ می‌دهد، شکل می‌گیرد.

پاسخ تشریحی از دقت در نقشه کانون‌های آبگیر ایران در صفحه ۴۹ کتاب درسی جغرافیای دهم، مشخص می‌شود که بیشتر کانون‌های آبگیر دائمی ایران در نیمه‌های شمالی و غربی کشور قرار دارند و بیشتر کانون‌های اتفاقی و فصلی به ترتیب در نیمه‌های شرقی و جنوبی کشور واقع شده‌اند. بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) توضیح داده‌شده درباره کانون آبگیر «اتفاقی» درست است.

۲) کانون‌های آبگیر دائمی در بیش از هشت ماه از سال بیشتر از ۵۰۰ میلی‌متر بارش دارند.

۳) کانون‌های آبگیر فصلی بیشتر در نیمه «جنوبی» و کانون‌های آبگیر اتفاقی بیشتر در نیمه «شرقی» کشور واقع شده‌اند.

دام تستی فقط یک واژه باعث نادرستی ۱) شده و اون هم واژه «فصلی» هست که به غلط جای واژه «اتفاقی» نشسته؛ پس گزینه‌ها رو دقیق دقیق بخون.

کدام موارد، دربارهٔ «تنها دریای آزاد ایران» درست است؟

الف) بخشی از آب‌های اقیانوس هند است که از طریق تنگهٔ مهم هرمز از خلیج فارس جدا می‌شود.

ب) عمق این دریا که تا ۲۰۰۰ متر هم می‌رسد، برای عبور نفتکش‌های غول‌پیکر بسیار مناسب است.

ج) مهم‌ترین مرکز صید و پرورش مروارید و یکی از مهم‌ترین مکان‌های استراتژیک جهان می‌باشد.

د) پرآب‌ترین، طولی‌ترین و تنها رود قابل کشتیرانی در ایران از سمت شمال به این دریا می‌ریزد.

۴) «الف» و «د»

۳) «ب» و «الف»

۲) «د» و «ب»

۱) «ج» و «د»

پاسخ: گزینهٔ ۳ (پغرافیای دهم - درس ۶ - خلیج فارس (مسیر دریایی ایرانیان برای همکاری جهانی)، دریای عمان (ایران به اقیانوس راه دارد))

پاسخ: گزینهٔ ۳

درس‌نامه تنها دریای آزاد ایران که از طریق آن می‌توان به آب‌های همهٔ دریاها و جهان دسترسی داشت، دریای عمان است که بین کشورهای ایران، عمان و پاکستان مشترک است. دریای عمان در گذشته «دریای مکران» نام داشت.

پاسخ تشریحی دریای عمان بخشی از آب‌های اقیانوس هند است که از طریق تنگهٔ مهم هرمز از خلیج فارس جدا می‌شود (درستی عبارت «الف»). عمق این دریاگاهی تا ۲۰۰۰ متر هم می‌رسد و از این نظر برای عبور کشتی‌های تجاری و نفتکش‌های غول‌پیکر بسیار مناسب است (درستی عبارت «ب»). از دیگر دلایل اهمیت دریای عمان می‌توان به «امکان دسترسی به همهٔ آب‌های آزاد جهان»، «حمل‌ونقل کالا و مسافر» و «وجود مشاغلی مثل صیادی و پرورش ماهی و میگو» اشاره کرد. عبارت‌های «ج» و «د» دربارهٔ خلیج فارس درست هستند.

نکته کارون، پرآب‌ترین، طولی‌ترین و تنها رود قابل کشتیرانی ایران است که به خلیج فارس می‌ریزد.

دام‌تستی دوتا مطلب رو نباید با هم قاتی کنی: اول این‌که، تنها بندر اقیانوسی ایران «چابهار»-ه که در شمال دریای عمان قرار داره و دوم این‌که، تنها رود قابل کشتیرانی ایران، «کارون»-ه که به خلیج فارس می‌ریزه؛ پس ۲ و ۴ درست نیستن.

کدام مورد یا موارد، دربارهٔ «دومین دریاچهٔ آب شور جهان» درست است؟

(الف) آب این دریاچه تنها از چشمه‌های موجود در کف و حاشیهٔ آن تأمین می‌شود.

(ب) جزایر متعددی در این دریاچه وجود دارد که محل زندگی پرنده‌گان مهاجر می‌باشد.

(ج) شوری زیاد آب این دریاچه موجب خشک شدن آب‌وهوای منطقهٔ پیرامون آن شده است.

(د) افزایش بی‌سابقهٔ املاح و رسوبات، عامل اصلی بروز بحران خشکی در این دریاچه به شمار می‌رود.

(۱) فقط «ب»

(۲) «الف» و «ب»

(۳) فقط «ج»

(۴) «ج» و «د»

دریاچهٔ ارومیه
(چیچست یا گبودان)

(پغرافضای دهم - درس ۶ - دریاچهٔ ارومیه)

پاسخ: گزینهٔ ۱

درس‌نامه دریاچهٔ ارومیه، دومین دریاچهٔ آب شور جهان و یکی از مهم‌ترین زیست‌بوم‌های آبی ایران است. این دریاچه، بزرگ‌ترین دریاچهٔ داخلی کشور است که به دلیل برخوردار بودن از ارزش‌های بی‌نظیر طبیعی و اکولوژیک، به عنوان پارک ملی و ذخیره‌گاه زیست‌کرهٔ یونسکو معرفی شده است.

پاسخ تشریحی از دلایل اهمیت دریاچهٔ ارومیه، وجود جزایر متعدد در آن است که محل زندگی انواع پرنده‌گان مهاجر است (درستی عبارت «ب»)

و همچنین در اطراف دریاچه، املاح و رسوباتی است که برای درمان امراض پوستی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

بررسی عبارت‌های نادرست:

(الف) آب دریاچهٔ ارومیه علاوه بر چشمه‌های کف و حاشیهٔ آن، از طریق رودهای متعددی که به آن می‌ریزد، تأمین می‌شود.

(ج) آب دریاچهٔ ارومیه موجب معتدل شدن آب‌وهوای منطقه شده است.

(د) افزایش املاح و رسوبات، پیامد تخییر زیاد و خشک شدن آب دریاچهٔ ارومیه است، نه علت آن.

نکته برای دیدن مهم‌ترین عوامل مؤثر در بروز بحران خشکی در دریاچهٔ ارومیه، به سری به صفحهٔ ۵۹ کتاب درسی جغرافیای دهم بزن!

دام تستی آگه خیلی زیاد روی واژهٔ «شوره» در عبارت صورت سؤال تمرکز کنی، ممکنه توی دام (۴) بیفتی.

۷۳. گزینهٔ ۲ در زمان هخامنشیان مسئولیت بازرسی و نظارت دقیق و کامل بر عملکرد مقام‌ها و مأموران دولتی در پایتخت و شهرهای (ساتراپی‌ها) بر عهدهٔ یکی از خویشاوندان نزدیک شاه یا یکی از درباریان مورد اعتماد و وفادار به او قرار می‌گرفت. مسئول بازرسی و مأموران تحت فرمانش، به‌عنوان چشم و گوش شاه معروف بودند. آنان به‌طور منظم به بخش‌های مختلف قلمرو سر می‌کشیدند تا اطمینان پیدا کنند که صاحب‌منصبان حکومتی وظایف خود را به‌درستی انجام می‌دهند و اوضاع کشور بسامان است.

۷۴. گزینهٔ ۳ کورش هخامنشی شیوهٔ جدیدی از فرمانروایی خردمندانه را که مبتنی بر احترام به دین و فرهنگ مردم سرزمین‌های فتح‌شده و مشارکت آنان در حکومت بود، ارائه کرد.

۷۵ **گزینه ۱** معمولاً شاه بالاترین مرجع قضایی و قاضی القضاات به شمار می‌رفت و در محاکمه‌های مهم، اغلب حکم نهایی را او صادر می‌کرد، همچنین برخی از پادشاهان در روزهای معینی از سال شخصاً به شکایت و دادخواهی مردم عادی رسیدگی می‌کردند.

۷۶ **گزینه ۴** شاهان هخامنشی، به‌خصوص داریوش یکم، ادعا می‌کردند که به خواست اهوره‌مزدا به پادشاهی رسیده‌اند و به یاری او بر کشور فرمان می‌رانند. این ادعا به‌نوعی به حکومت آنان جنبه دینی می‌داد و مردم را تشویق و ترغیب به فرمانبرداری از آنان می‌کرد.

۷۷ **گزینه ۴** درباره قضاوت و دادرسی در دوره ساسانیان اطلاعات و مدارک بیشتری باقی مانده است. مجموعه‌ای از قوانین و محاکمات عصر ساسانی در کتاب مادیان هزاردادستان به زبان پهلوی گردآوری شده و منبع ارزشمندی برای آشنایی با نظام حقوقی و دادرسی آن دوره محسوب می‌شود.

۷۸ **گزینه ۲** جایگاه و حقوق زنان به‌عنوان نیمی از جامعه در دوران باستان، تحت تأثیر آموزه‌های دین زرتشتی و فرهنگ عمومی قرار داشت.

۷۹ **گزینه ۱** گاهنبارها عبارت بودند از شش جشنی که به شکرانه آفریده شدن عناصر خلقت (آسمان، آب، زمین، گیاه، جانوران و انسان) در شش وقت معین از ماه‌های سال برگزار می‌شد.

۸۰ **گزینه ۳** بررسی سایر گزینه‌ها، گزینه «۱»: به‌طور کلی در دوره اشکانی، جامعه ایران شامل گروه حاکم و توده‌های مردم بود. / گزینه «۲»: در مرتبه نخست طبقات، اعضای خاندان شاهی و دیگر خاندان‌های قدرتمند قدیمی بودند که مهم‌ترین منصب‌های سیاسی و نظامی مانند حکومت مناطق مختلف کشور و فرماندهی سپاه و عضویت در مجلس آن زمان را بر عهده داشتند. / گزینه «۴»: جنگ‌های پیاپی با دشمنان خارجی موجب گرد آمدن شمار چشمگیری از اسیران جنگی شده بود که در فعالیت‌های کشاورزی، ساختمان‌سازی، معادن شاهی و خدمات خانگی به کار گرفته می‌شدند.

۸۱. گزینه ۲. جنگ‌های پیاپی اشکانیان سبب گرد آمدن شمار چشمگیری از اسیران جنگی شده بود که در ۱. فعالیت‌های کشاورزی ۲. ساختمان‌سازی ۳. معادن شاهی ۴. خدمات خانگی، به کار گرفته می‌شدند.

۸۲. گزینه ۳. در دوره ساسانیان، طبقه فرادست و حاکم در مقایسه با گذشته گسترش چشمگیری یافت و در درون خود دارای مراتب و درجات متفاوت گردید. در این دوره گروه جدیدی به طبقه حاکم افزوده شد و قدرت نجبای درجه دوم نیز افزایش یافت.

بررسی موارد نادرست: الف: در دوره مادها، تمرکز قدرت و ثروت نزد عده‌ای خاص موجب ایجاد نابرابری اقتصادی و اجتماعی و شکل‌گیری طبقات اجتماعی جدید به معنای واقعی شد. / د: در دوره هخامنشیان به دلیل اهمیت فتوحات نظامی، گروه جنگجویان نسبت به دو گروه دیگر در جایگاه بالاتری قرار گرفت.